

**Hovedoppgave
for stipendiat i
malerfaget**

Anne Louise Berg

Mai 1995 - juni 1998

Del 3 av 3

Prosjekt nr.25

**Kalking av Tanum
kirke**

**Med murermester
Terje Berner**

23 - 27 juni

Stipendiat Anne Louise Berg

Tanum kirke.

Tanum kirke beliggende i Asker, er datert til å bli bygd på slutten av 1120-tallet. Dette analyseres ut ifra åringer i trematerialene som takkonstruksjonene er lagd av.

Kirken ble viet til sankta Maria i 1146, og het da Túnheim (Tanum) kirke. Av ialt 1250 kirker fra middelalderen, var ca. 250 av stein.

Veggene er ca. 150 cm brede, bygget opp som kistemurer med 2 steinvanger på hver side, med et fyllparti på hver side.

Steinene i muren er lokal sand- og kalkstein. Bare hjørner og portaler er tilhogget, og det er grunn til å anta at murene har vært pusset fra starten av.

I 1722 gjennomgikk kirken en betydelig ombygging, da vestmuren ble revet og skipet forlenget ca. 8 meter mot vest.

Inne i kirken er det høygotiske kalkmalerier, som antagelig skriver seg fra omkring 1300-tallet. Det dreier seg om 3 store billedfelter på østmuren.

Krefting-familien var eiere av Bærums verk, og "Krefting-tiden" er kirkens storhetstid fra slutten av 1600-tallet og utover på 1700-tallet.

Johan Krefting påkostet oppførelsen av et nytt sakresti på nordsiden av koret, i 1674, og fikk samtidig tillatelse til å innrede et gravkammer for seg og sin familie under sakrestigulvet.

I 1716 fikk Herman Kreftings enke, Anna Poulsdatter Vogt, tillatelse til å oppføre et gravkapell ved nordmuren i skipet, mot at hun bekostet en prekestol med himling.

Dette er m.a.o. Krefting-kapellet.

Tidligere behandling:

Tanum kirkes fasade ble oppusset i 1972.

Behandlingen var å pusse med sement, som er mye sterkere enn kalkpussunderlaget.

Dessuten ble det overmalt med silikatmaling, inneholdende et akryl bindemiddel.

Resultatet var at malingen flasset, og pussen ramlet av.

Av hensyn til antikvariske hensyn i forhold til en middelalderkirke, var det heller ikke holdbart.

Da oppussingen startet igjen i fjor, 1996, måtte all pussen hakkes ned igjen, og pusses og males igjen i tidsriktig kalkpuss og kalkmaling.

Med på prosjektet var en arkeologistudent, som nennsomt hakket av pusslag for pusslag, ned mot det antagelig opprinnelige pusslaget.

Her var det dekorert på pussene. Med kalkmaling i en gråfarge, var det streket opp et blokkmønster, for å illudere muring av kvadratiske steiner.

Dette er foreløpig bare funnet på Krefting-kapellet.

Videre behandling:

Fra ifjor, og i år før jeg kom med på jobben, var all sement og alt løst som skulle ned, hogget av.

Der hvor sementen satt verst, måtte den slipes ned med vinkelsliper.

Ellers ble det brukt hammere spesielt for slik bruk.

På oppfordring fra Riksantikvaren, beholdt vi mest mulig av den originale pussen, som vi festet med *kantsikring*.

Sikringskalk:

1 del kalk

1 del finsand

1/2 - 1 del Dolomitt

Denne blandingen justeres selvfølgelig etter behov og underlaget.

Først er det meget viktig å koste rent for støv og stein, og deretter å vanne/vaske med kalkvann.

(Kalkvann inneholder bindemiddel, og "vann er murerens lim.")

Det er svært viktig at underlaget hele tiden er fuktig.

Sparklet inn sikringskalken med en liten Spatel, fikk kalken innimellom det løse, og det faste underlaget under. Lagde en ca. 45 graders skråning inn mot veggen. Rufset denne kanten noe opp, for å sikre vedheften for neste pusslag.

For å holde karbonatiseringen igang, vannet vi også dagen etter med kalkvann, på det vi hadde gjort tidligere.

Deretter var det kalkpussing, med antall lag som var nødvendig. (Dette var jeg ikke med på.)

Dolomittslemming:

1 del kalk

3 deler dolomitt

Blandes med vann, til en fløteaktig konsistens.

Denne blandingen slemmes på den kalkpussede flaten, med murerkoster.

Arbeide på kryss og tvers.

Dette underlaget for malingen gir veldig god dekk for malingen, og jevnt oppsug.

Kalking:

- Før kalking vannes flaten rikelig med vann. (Svært viktig - og hele tiden ettervanne før maling, så det ikke tørker ut.)

- Påføre kalken med murerkoster, og jobbe på kryss og tvers.

VELDIG viktig å ikke få tørre overganger. Må derfor jobbe vått-i-vått, flere

personer fordelt over hele veggen, ferdig oppe - neste gå ned - vanne - male skjøten - vanne resten - male osv.

- Mellom strøkene vannes med kalkvann, som en binding mellom malingstrøkene.

Neste strøk maling; (2 strøk kalkmaling utenpå slemmingslaget på Tanum kirke.)

- Fiksering:

Dvs. å dusje hele flaten dagen etter at den er ferdig malt.

Dette som et slags siste "strøk" for å forsterke kalkmalingen, og spesielt for å fortsette karbonatiseringen i kalken.

Når man tilfører vann til kalkpussen igjen, fordamper det, og i denne prosessen kommer luft og karbondioksyd inn i kalken igjen, og prosessen fortsettes.

Kalkfiksering motvirker også smitting.

Etter kalkmaling er det viktig å vaske over eventuelle takrenner, bindingsverk osv. med vann, for å lette renhold etterpå.

Kalkmaling:

1 del kalk

3 del vann

Blandet i en okerpigmentert resept, ferdigblandet fra riksantikvaren, for å brette ned den intense hvitfargen.

Røres GRUNDIG rundt i stampen, til ingenting ligger igjen på bunn.

Dette skal deretter stå minst til dagen etter, og dernest røres opp igjen før bruk.

I malingsspannene skal det være rørepinner, og man skal røre mellom hvert 2-3 dypp.

Når spannet er halvfullt, skal kalken helles tilbake i stampen, og røres opp på nytt.

Anbefaling fra Riksantikvaren er 75 % vann, og ha tynn konsistens.

Kalkvann:

3 del vann

1 del kalk

Dette røres godt i stampen.

Når kalken har bunnfallt, bruker man det klare vannet.

Kalken kan brukes 2-3 ganger.

(Oppskrifter og prosessene innen kalkmaling og -puss er nøyere beskrevet i Prosjekt nr. 13, Kalkkurs på Folkemuseet.)

Maling av bindingsverk:

Skraping av løs maling, og stålbørsting av materialene for sølt kalk. Etter nøye kosting for kalkrester og støv, er det klart for maling.

Tanum kirke:

Malte med Gjøko linoljemaling, engelskrødt.

Viktig å ikke søle utenfor, siden det er vondt å flekke på kalkmaling.

Forklarende tekst til foto fra:

Prosjekt nr. 25

Kalking av Tanum kirke

- 1) Utvendig murpussvegg på Krefthing-kapellet.
Skader på kalkpussen, som ligger løst som et lokk over underlaget.
Med kalkforsterket kalkmørtel forsterket vi disse løse kantene
før kalking.
- 2) Forsterking av løse kanter med kalkmørtel og spatel.
- 3) Hjørnet ferdig forsterket. Arkeologistudent i arbeid
- 4) Oversiktsbilde over kirken med stillas rundt.
Krefthingkapellet til venstre.
- 5) Blanding og røring av kalkmelken før bruk
- 6) Hjørnet fra bilde 3 etter kalking.
- 7) Oversiktsbilde over Tanum kirke

Prosjekt 25
Kalking av Tanum kirke

Bilde 1

Bilde 2

Bilde 3

Prosjekt 25
kalking av Tanum kirke

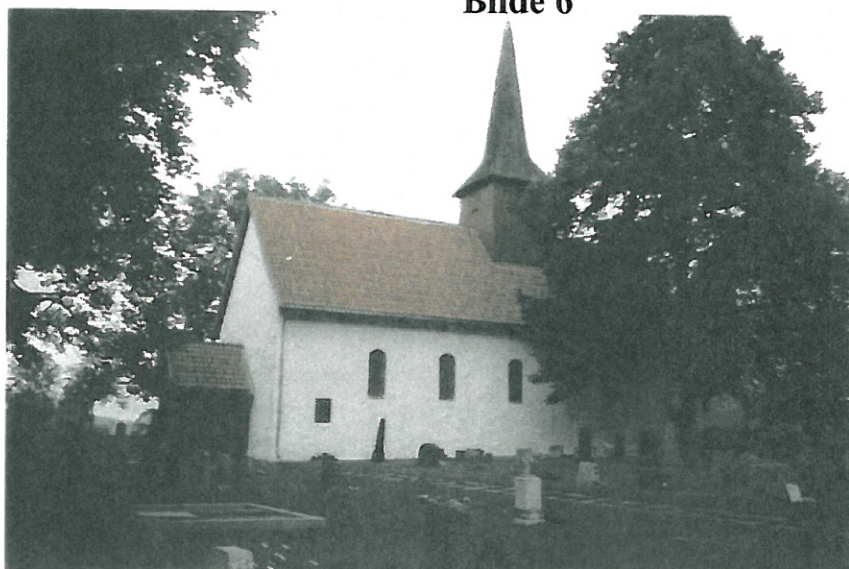
Bilde 4

Bilde 5

Bilde 6

Bilde 7

Prosjekt nr. 26

Opplæring ved Drammens
Museum

ved teknisk malerikonserverbator
Martha R. H. Smith

29 juli - 11 august 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

I løpet av de 2 ukene, fikk jeg lære om flere forskjellige restaureringsområder av malerikonservator Martha R. H. Smith.

Oppgavene:

- Undersøke farger og malingslag på 2 engler som holder hvert sitt stearinlys, utformet i tre. Antikviteten har tilhørt Drammensarkitekten Christian Fredrik Arbo. Han var en ivrig antikvitets-samler, og disse figurene lå på hans kontor. Med skalpell skrapte jeg fram det underliggende malingslaget, og registrerte fargene i de forskjellige lagene. Brukte horoskop under undersøkelsene.

- Resturerte oljemaleri på lerrett, og vokset og rensset det. Vokset på varmebord. Demontering og ettermontering. Retusjering.

Fargedokumentasjon av Ark. Arbos trefigurer.

Figuren var opprinnelig forgylt, og da med sølvforylling, som var lasert i de forskjellige fargene.

(Dette gir en penere glans enn f.eks. "dødt" gull.

Prøvde også å fjerne med kjemisk malingsfjerning, noe jeg synes fungerer dårlig når man skal være nøyaktig.

Brukte ellers skalpell.

Under undersøkelsen brukte jeg horoskopet som hjelpemiddel, som var utrolig nyttig for å oppnå størst mulig nøyaktighet.

Dette ga muligheten for å kunne se antall malingsstrøk, om det var vokset imellom strøkene, tykkelse osv.

Engel, som holder vasen på høyre side:

(Nummerert utenifra og inn mot treet.)

Kappe:

1. Blekrosa
2. Mørk blåsvart
3. Grønn
4. Sølvforylt m/ gul lasur

NCS:

- s 0540 R20B
s 8005 B20G
s 4050 G20Y

Kappe underside:

1. Rød s 2070 Y90R
2. Grønn m/blå pyntestrek s 5020 G10Y
3. Blått/gråblått s 6020 R90B
4. Bladsølv, overlasert som gull.

Kappe erme: (+ rundt halsen)

1. Gul, blek oker s 2030 Y20R
2. Okergul s 4050 Y20R
3. Grønn s 5020 G10Y
4. Grønn maling/lakk/lasur (ser veldig glansfull ut pga. sølvet i underlaget.)
5. Sølvforylling, med gul lasur.

Underdress, arm + ben:

1. Lys blå m/hvit grunning s 3030 B
2. Rød s 6030 R
m/ lys grunning s 3560 Y70R
3. Brun/gult understrøk,
klart/gj.siktig Voks?
4. Grønn lasur/maling s 5540 G30Y
5. Sølvforylling

Vase:

1. Bronsepulver
2. Grunning
3. Bronsepulver
4. Mørk grønn s 5540 G10Y
5. Orange/gul lasur s 2050 Y50R
6. Sølvforylling

Vinger:

1. Gul oker m/rød s 1040 Y40R
dekorstrek s 4040 Y70R
2. Bronse
3. Gul, oker s 3050 Y30R
4. Grønt s 2020 B70G
5. Sølvforylling

Hår:

1. Brun s 4030 Y20R
2. Mørk brun s 8005 Y50R
3. Mørk brun s 8505 Y20R

Hud:

1. Hudfarge	s 1020 Y30R
2. Hudfarge	s 2020 Y50R
3. Hudfarge	s 3040 Y60R / 2030 -

De 2 englefigurene var malt på samme måte, med samme fargesetting og samme antall strøk.

Restaurering og voksing av oljemaleri på lerrett:

Tok maleriet av blindrammen.

Det var i svært dårlig stand, og råttent i kantene langs spikringen. Lerrettet hadde vært reparert før, med liming av lerrett på baksiden av de svake punktene og hullene. (Se bildedokumentasjon.)

Fjernet disse lappene, og limte løst fast lerretsbitene til maleriet som var løse, med en lerrettstråd.

Brukte mikrokrystallisk voks, smeltet i en kjele, og penslet godt på, både foran og bak på maleriet.

Dette er for å stive opp maleriet, og holde de dårlige/råtne delene sammen. Konserverer, beskytter mot ytterligere forfall.

Voksen kan lett vaskes bort med White-spirit.

Microkrystallisk voks har mindre molekyler enn f.eks. bivoks, og trenger derfor bedre inn i underlaget.

Smeltet deretter et nytt stykke lerrett utenpå det gamle, inn i voksen.

Da ble maleriet hvitt og sjoldete av voksen, før videre behandling.

La deretter maleriet på varmebordet.

Her smeltes voksen rundt maleriet i et vakum, som etterlater maleriet med en blank voksoverflate, og ikke den hvitaktige matte.

Rekkefølgen på materialene på varmebordet:

1. Varmebord
 2. Silikon/"matpapir" som ikke voksen festes til
 3. Maleriet med malingen ned
 4. Hjortebånd. (Slags striebånd som legges kant i kant rundt maleriet, og med en ekstra utstikker ut i fra 2 hjørner, tversover for hverandre. Dette "drar" ut lufta.
 5. Silikonpapir
 6. Plastfolie - stiv og klar plast
 7. Plast- som trekker utenfor alt.
 8. Tapes godt rundt hele kanten, med f.eks. sterk brun tape.
- Bordet varmes opp til 70 grader celsius.

Hjortebåndet fungerer for å lage vakum.

Snitter et hull i hver side, setter sugekopper over - og luften blir sugd ut.

Voksen trykkes ned med en gummirulle, man skal da rulle fra sentrum og ut mot kanten.

Varmen slås av, men vakumet står på helt til maleriet er blitt helt kaldt.

Maleriet monteres deretter på blindrammen igjen.

Med W.S. fjernes voksen på overflaten, så man kommer ned til fernissen, som først skal renses. (Hadde den vært fjernet først, hadde kanskje malingsflakene fulgt med som en følge av å ikke ha bindemiddel.

Enkelte flekker/hull i lerrettet, tettes/smeltes over med voksen og smeltespatel/strykejern.

Med W.S. fjernes voksen på maleriets overside til man kommer ned til fernissen. Da kan man rens maleriet, - fernissere, og til slutt retusjerte.

Jeg retusjerte tilslutt maleriet.

I løpet av de 2 ukene retusjerte jeg dessuten flere andre malerier, monterte dem på rammer på forskjellige måter, med skruer, spikere, skiftet opphengstråd osv.

Hospiteringsperioden var meget lærerik på flere måter.

Resept på malerkitt:

12 del kaolin
5 del limvann (1 del PVACasol, 1 del vann)
1 del voks-olje (1 del microvoks 140/ 45 20 E)
1 del kokt linolje

Deretter ble 2 del kaolin tilsatt.

Ferniss benyttet til samme maleri:

450 gr US2B harz
1,5 l W.S.
2 dl aktaro
5 % standolje
Tilsatt mikrokrystallinsk voks/cosmolloid 85 H

Studietur til Nasjonalgalleriet med Drammens museum

Mandag 11 august

Med de ansatte ved Drammens Museum fikk jeg være med på en omvisning på Nasjonalgalleriet med Holger Kofoed. Han viste og fortalte om norske kunstnere og norsk malerhistorie, fra nasjonalromantikken og fram til Munch.

Det var en interessant omvisning, men som gjerne kunne vært lengere og grundigere

Forklarende tekst til foto fra:

Prosjekt nr. 26

Hospitering ved Drammens museum, M.R.H.Smith

- 1) Undersøkelse av malingslag gjennom mikroskop.
Undersøkelse av Arkitekt Arbo's englefigur i tre, bilde nr. 4.
- 2) Maleri ferdig renset. Før retusjering.
Lite bilde til høyre viser før noen form for reparasjon.
- 3) Samme maleri etter at jeg har retusjert.
- 4) Arkitekt Arbo's trefigur.
Viser avdekking av halve ansiktet.

Prosjekt 26
Hospitering ved Drammens museum, M.R.H. Smith

Bilde 1

Bilde 2

Bilde 3

Bilde 4

Prosjekt nr. 27

Munkebakken

- Temperamaling

- Forgylling

18 - 29 august 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

Historie:

“Munkebakken” ligger ute ved Lysaker, Oslo, og er et av de første husene arkitekt Arneberg har tegnet her i Norge.

Den skal gi inntrykk av en dansk renessanseborg, og ble bygget fra 1904-8.

Eiendommen er nå kjøpt av Nagel Eriksen, og den ble totalrenovert i forbindelse med denne overtagelsen.

Malerarbeidet ble utført med dekorasjonsmalerne i firmaet Brendmoe & sønn A/S, bl.a. med Finn Magnus i ledelsen.

Finn Magnus hadde i samarbeid med arkitekten anbefalt Temperamaling på alle veggflater, og limfarger i takene.

Dette vil med andre ord si en av de største tempera-malte jobbene, utført i etterkrigstiden.

Behandling av veggene:

- Seising av murveggene.
Spesialblanding av: -linolje, terpentin, oxan gulvolje/el. alternative oljer med alkyd/sikkativer.
- Grunning av veggene med “Fenom” matt maling for å gi et godt underlag for temperamalingen. (I samme farge som toppstrøket.)
- Temperamaling, 1 strøk.

Temperamaling:

- Tempera er en **emulsjonsmaling**. Blanding av F.eks. eggolje, linolje osv. og vann. Malingen er derfor mer vannbestandig enn limfarge.

- **Vann er løsemiddelet.**

- Temperamaling gir en **dødmatt** overflate, og **grengen er synlig**/mønstret. Man har derfor muligheter til å lage en lett struktur på flaten med påføringsteknikken.

- Malingen må legges på i **tynne sjikt**.

- Under tørkeprosessen **lysner** malingen, fordi hulrommene som vannet laget i malingen, blir erstattet av luft.

- Temperamalingen kan **“poleres”** opp ved å gni/pusse over flaten med en tapetbørste, filler el.l., og dette vil gi malingen et noe blankere utseende, og man kan med dette lage spennende og varierte sjatteringer og uttrykk av matt og blankere “sjolder.”

Dette forbedrer også malingsoverflatens **motstandsdyktighet** ovenfor skitt, fuktighet osv.

Forgylling:

I havestuen i 1. etasje, var veggene på begge sider dekket med rammer som tidligere rammet inn dekorerte lerretter. (Disse lerretene var ved en tidligere anledning skåret ned, lagt vekk, og var nå råtnet.)

Stuen er som en gjennomgang fra baksiden av bygget, og fram til forsiden med terrasse utenfor.

Disse rammene skulle forgylles, med slagmetall.
I tillegg også belistning og ornamentering på dørene.
Her ble det valgt å bruke en akryl gullgrunn.

- **Grunnarbeid**, med sparkling og pussing og akrylfuging. Spesielt de runde hjørnene var stygge i skjøtingen og trengte mye sparkling.
- Maling med **rød bunnfarge**. (For å gi en gyllen/intens bunnfarge for "gullet".)
- **Akryl gullgrunn**. Penslet på, bruksklar etter 15-20 minutter, og svært lang, åpen tid. Det er forøvrig viktig å unngå luftbobler når man bruker akryl gullgrunn, når den tørker så fort, blir boblene liggende igjen.
- **Forgylling** med slagmetall. (Brukte et par pensler med spesielt fin og myk bust.)

Vi lagde en prøve på "**Gullpasta**."

Den er som en tykk skosmørningskonsistens, påføres med en fille eller lignende.

Den inneholder voks, så etter at den har satt seg litt, polerer man den opp for å få glansen man er ute etter.

Takene:

De ble grunnbehandlet på samme måte som veggene, og deretter malt med **limfarge**.

Ellers var det ordinær oppussing og maling av interiør, som dører, hyller, vinduer, karmen osv.

Mye av interiøret var i forholdsvis bra stand, og det gjaldt spesielt i 2 etasje, hvor det var noen laserte/marmorerte dører, som kun trengte retusjering.

Teknikk:

I f.eks. marmorering, hvor "årene" skaper egne felter, er det mulig å retusjere et slikt felt, og male seg *inntil* de andre feltene. Da er ikke variasjoner i fargene så utslagsgivende, og det er lettere å få en "ren" flate. (Når man retusjerer kun i det avflakede området, kan farger og teknikker som lasering el.l. bli vanskelig å få som et helt inntrykk.

Forøvrig var det basseng i kjelleren, bodega osv., men disse tingene rakk jeg ikke å delta i på de to ukene.

Produkter:

Aczo-Nobel, Nordsjø. Tempera- og limfarge.

Noe var ferdigblandet, og noe ble blandet på stedet.

Prosjekt nr. 28

*Restaurering og rekonstruksjon av
Bondeådring og marmorering
på Hedmarks- og Glomdalsmuseet.*

1. - 22 september 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

Avdekking og rekonstruksjon av mahognyådring og frihåndsdekor på 1700-talls Barokkskap.

Skapet tilhører Billit gård på Toten, eier; Mina Gjestvang.
Skapet var fra omkring 1700-tallet, med en stil blanding av barokk pga. de "magete" speilene på dørene som stikker utenfor profilen/tykkelsen på resten av døra, og dessuten hadde det rokokko listverk.
Skapet og stilarten var typisk bondestil, enkelt, grovt og funksjonelt.

I samarbeid med konservatortekniker Anne Storbekken med verksted på konservatorlaboratoriet ved Hedmarksmuseet, skulle jeg avdekke, dokumentere og rekonstruere den originale dekoren på skapet, som nå var overmalt med en lys gul/grønn farge.
Anne Storbekken skulle dessuten rense speilene.

1. Med skalpell **avdekket** vi mekanisk (uten kjemisk fjerning) for å finne strukturen i mahognyådringene som var orginalt malt.
Strukturen var svært grov og enkel, som er typisk for bondeådring.
På sidene av skapet, var det ådret kjerneved (sirkler) og det var forøvrig ikke prøvd å etterligne finer på dørene, "veden" gikk med treet.

I tillegg fant vi en frihåndsdekor i tilnærmet Louis-seize stil, malt over dørene.
Denne slags dekorasjoner er ikke vanlig, utført over ådrete flater.
Vi bestemte oss for å rekonstruere denne.

I frisen rundt speilene, fant vi også rester etter marmorering.

2. **Pusset** over skapet med sandpapir, for å gjøre flaten slett før overmaling, og for å matte ned underlaget.
Sparklet på de stedene hvor det var avdekket, for å fjerne de grove overgangene.
Lot mønster og merker få sitte, kittet bare lett over de verste sprekkene.

3. **Grunnet** og slipstrøk skapet 2 ganger, med Gjøko linoljemaling.
Benyttet litt kobolt-sikkativ, for å framskynde tørken noe.
Brakk en engelskrød base til den rette underfargen.

4. **Ådret** skapet, enkel bondestil.
La opp grove og brede streker i åretegningene, med en/to kjerner, på begge sider av skapet.
På forsiden, med skap osv, la jeg kun opp til rette streker/årer, med variert bredde.
I gavlen, hvor dekoren skulle males, la jeg litt mer åretegninger, i U-form.

Prøvde å legge det opp med variasjon i tegningene, men allikevel ikke slik at mønstrene tok "livet av" skapet.

Laget gjæring i hjørnene med sandpapir.

Det var interressant å se hvordan skapet skiftet tyngde og form etter at det ble malt i sine "riktige" farger.

Lasur:

- 1 del rå Linolje
- 1 del HP lasurolje
- 1 del Lady lasurolje

Lady lasurolje er oppbygd på linolje, og den gir det stripete mønsteret jeg er ute etter på denne type ådring. Den tørker forøvrig veldig sent, og man bruker derfor HP.

Pigmenter:

- oxydsvart
- brent terra
- oxydbrunt
- krapplack

5. Frihåndsdekorering.

Benyttet den samme lasuren, og malte med malerstav og kunstnerpensler. La inn skyggevirking, med oker/rå umbra mot det lyse, og svart i skyggen. Overførte det avtegnede mønsteret med pereforering.

Det originale mønsteret var veldig uklart, og med lite detaljer å gå ut ifra, derfor tolket jeg det, og lagde en rekonstruksjon med "min hånd."

6. Marmorering.

Etter avdekking fant jeg bunnfargen for marmoreringen, som jeg malte 2 strøk.

Marmorerte enkelt, med mørke streker/årer som gikk diagonalt på hver side av de to dørene.

Lakk burde vært påført med tanke på slitasje og holdbarhet, men dette ville fratatt de forskjellige arbeidsoperasjoner deres spesielle preg, fordi lakken vil legge seg som en enhetlig hinne over de forskjellige strukturene.

Rekonstruksjon av marmorerte brystningslister, Åset-bygningen på Glomdalsmuseet.

Teknisk konservator Winnie hadde tidligere avdekket disse marmorerte listene.

Endel av marmoreringen var slitt vekk, og da de tidligere avdekket listen, viste det seg at overmalingen satt veldig godt, og var vanskelig å få av uten å ødelegge "malingen" altfor mye.

Derfor ble det avgjort at marmoreringen heller kunne rekonstrueres, og kun retusjeres på de få stedene hvor den var bevart forholdsvis bra.

1. Brakk og grunnet/malte med Norrøn linoljemaling, til lik underfarge for marmorering.

2. Etter tørk, marmorerte jeg listene nærmest mulig lik det originale, og med forbilde også i de godt bevarte taklistene. Skitnet til det hvite og koboltblå litt, og la inn en svakt laserende, ujevn flate. Malte deretter vått-i-vått.

Pigmenter: Svart - Koboltblått - oker - hvitt, Titan.

Listene var marmorert som blokker, med feltene oppdelt i en variasjon på 85 cm, til 1 meter. Fargene lå i det blå og hvite, malt blokkvis, fra mørkt til lyst.

"Problemet" var:

En maling som har stått så lenge, er blitt både slitt, møkkete og den var dessuten litt preget av den gule overmalingen den hadde fått.

Om man rekonstruerer den originale dekoren slik den faktisk har sett ut, vil dette bli en voldsom kontrast til det originale som står igjen.

Allikevel var det ikke nevneverdig med oker og svart i hvitfargen opprinnelig, og det blir derfor feil å "skitne" til fargen altfor mye, siden dette ikke var på originalen.

Løsningen jeg valgte var å prøve å oppnå et penest og riktigst mulig helhetsinntrykk.

Noe av marmoreringen kan derfor virke litt hard, men på nært hold vil man klart se at den originale faktisk er mye renere og hardere i kontrasten, men at det bare er visket ut og skitnet til.

Jeg var ellers med på 2 befaringer.

En til Per Sjølie på Løsset gård i Åmot, hvor det var et limfargetak i en sal som skulle restaureres.

Den andre var på Berg gård i Furnes, hvor Tone Olstad fra NIKU, Knut Øystein Bakken og Harald Karlsen restaurerte vannskadet limfargedekor i tak.

Å vende en Limfarge:

Dette gjelder på møkkete flater med limfarge, som skal renses.

-Over limfargen legges Japan-papir. Deretter renses/vaskes flaten med bomull og varmt vann, som dyttes forsiktig.
Når fargen begynner å gå i oppløsning, trekkes forsiktig japan-papiret av.
Deretter pensles limfargen opp igjen på kryss og tvers.
Dette hvitter opp igjen malingen, og gir en (helst) slett farge/flate.

Men: De gulbrune skadene som kommer av lignine i treverket, trekker seg bare lenger inn på flaten. Vannet fungerer som en bro.

Å sparkle på en dekorert flate:

Ved flekksparkling av f.eks. sprekker med stor nivåforskjell, så sparkles (her:) med oljesparkel.
Når det har nesten tørket, vaskes overgangene vekk med White-spirit.

Rensing av gammel maling/dekor på f.eks. interiør/tre:

Diverse løsemidler:

- Aceton
- Triammonium citrat 4Y (Malerikonservator på Nasjonalgalleriet)
- vann
- spytt
- W.S.
- Eddikksyre
- Amoniakk/ salmiakk

Ta flere prøver.

Noen steder kan det renses opp bedre enn andre steder.

- skal man lage en jevnt pent flate?
- eller renses ujevnt, og få de klareste stedene klartest mulig, med noen dårligere felter?

Ved rensing:

Bruk gjerne sterkt løsemiddel, og la det løse fort, og fjern raskt med vann igjen, (f.eks. med amoniakk). Da fjerner man all skitten. En malt flate er rillete etter penselstriper, og ved mildt rensemiddel vil det bli mye mekanisk rensing/slitasje, og man vil kunne fjerne det øverste laget av malingen, og skitten blir gjerne sittende imellom nede i rillene.

Forklarende tekst til foto fra:

Prosjekt nr. 28

Hedmarksmuseet, Restaurering, ådring og marmorering

- 1) Skap fra Billit gård. Avdekking av ådring, og rensing av originalmaleri i speilene.
- 2) Samme skap etter rekonstruering av ådringsteknikk
- 3) Samme skap sett fra siden.
Enkel bondetradisjonell mahogny-imitasjon.
- 4) Åset - bygningen.
Nedslitt brystningslist, her grunnet før rekonstruksjon av marmorering.
- 5) Brystningslist etter marmorering, etterlignet det orginale
- 6) Åset - bygningen sett utenifra. Gammel barokk, østerdalsbygning.
- 7) Oversiktsbilde etter marmorering.
Taklist original (+ enkelte felter innimellom av brystningslist.)
Brystningslist rekonstruert i samme stil og fargesetting.

Prosjekt 28

Hedemarksmuseet, Restaurering. ådring, marmorering

Bilde 1

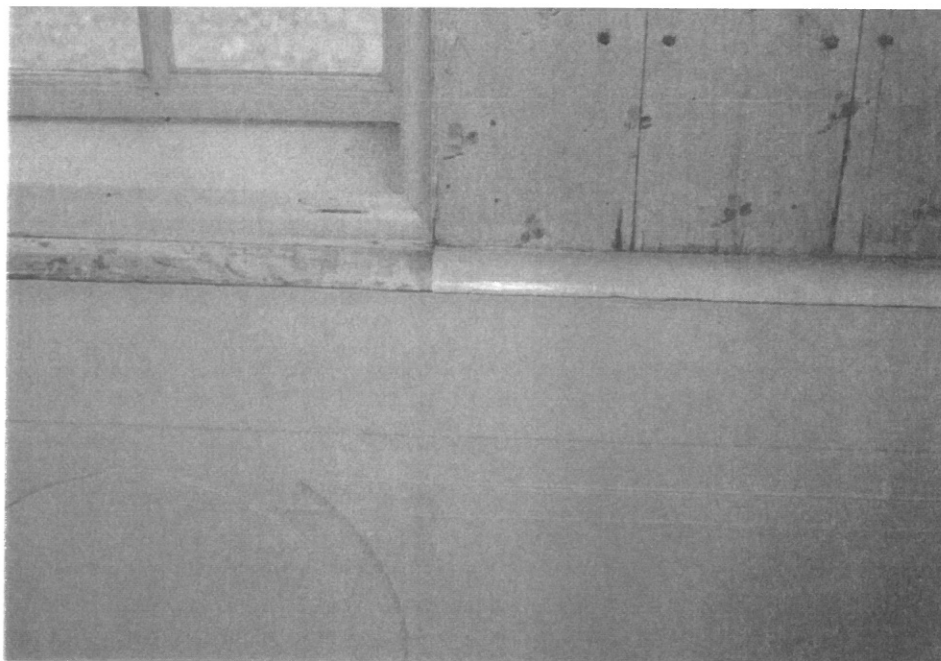
Bilde 2

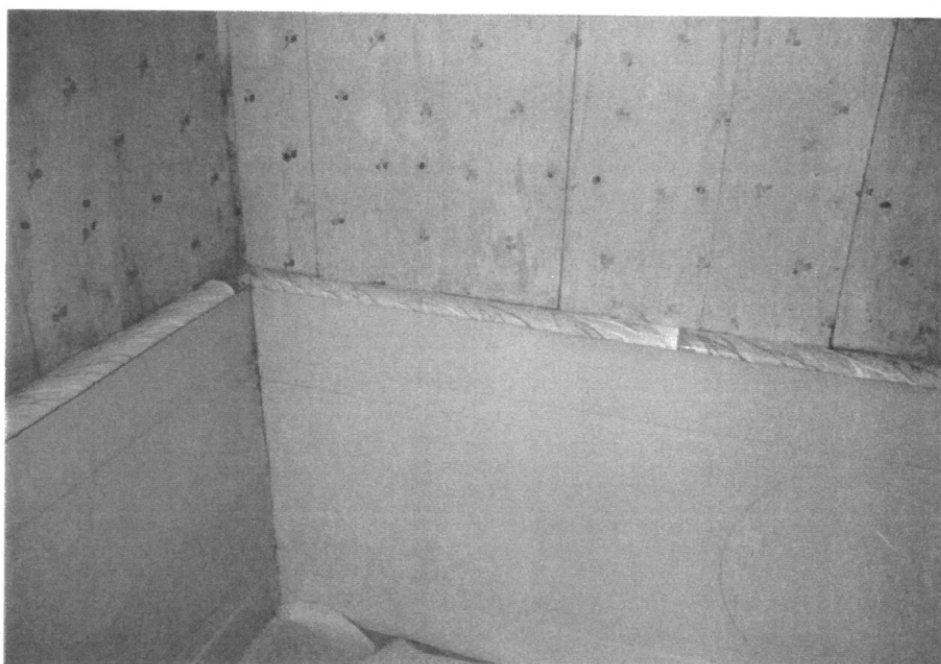
Bilde

Prosjekt 28

Hedemarksmuseet, Restaurering. ådring og marmorering.

Bilde 4

Bilde 5

Prosjekt 28

Hedemarksmuseet, Restaurering. marmorering og ådring.

Bilde 6

Bilde 7

Fredag 12 sept.

Med Tone Olstad, NIKU, på Berg gård, Furnes.

Restaurering og retusjering av vannskadet limfargedekor.

Etter store lekkasjer i taket i etasjen over, var det store skader, avflassing og misfarging av limfargen.

En ting er å flekke steder hvor malingen har flasket av og man kommer ned på bart treverk.

Verre er det når det er vannskade og lignine i treet synes som en brunsvart farge i ytterkantene. Dette vil fortsette og blø igjennom retusjering og all slags farge, om det ikke isoleres.

NIKU, Tone Olstad retusjerer taket på en slik måte at man retusjerer med maling *inntil* det brune, siden det blør igjennom allikevel.

Ellers var spm.: hvor skal man slutte utover det brune? Hele flaten vil dermed trenge retusjering, siden alt er møkkete til en viss grad.

Jeg gjorde en prøve med **skjellakk** hvor jeg gikk akkurat i ytterkant av det brune, og overmalte etter tork med limfarge. Da får man sperret blødningen, og man kan retusjere over.

(Her beveger man seg litt i overkant av hva konservatorer kan godta, siden man maler inntil og litt over den eksisterende limfargen.

Retusjeringsfarge:

- Goasche vannfarger
- kritt
- vann.

Goaschen har nok bindemiddel i seg, men blir for blank i forhold til det andre, og må derfor mattes ned med kritt.

Forklarende tekst til foto fra:

NIKU -

Retusjering av vannskadet limfargedekor

- 1) Tak og limfargedekorasjoner.
Brune skader i malingen etter vannlekkasjer.
Tone Olstad i arbeid.
- 2) Nærbilde av vannskade.
Nederste delen er retusjert, øverst ikke.
- 3) Rekonstruering av orginal dekor på enkelte bord som ble skiftet ut
pga. råteskader.
- 4) Nytt og gammelt. Orginal til høyre - rekonstruksjon til venstre.

Niku.
Retusjering av vannskadet limfagedekor.

Bilde 1

Bilde 2

Bilde 3

Bilde

RESTURERING OG
dekoreering
på Det Kongelige Slott

Prosjekt nr. 29

29 september - 30 oktober 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

Hva?

Ved denne oppussingsprosessen, del 3 av 5 etapper, ble inngangspartiet fra begge sider, foajeen med Bull-veggene i 1 etasje og foajeen i 2 etasje pusset opp og malt i de originale materialene og dekor.

“Bull-veggene” ble satt opp på slutten av 1800, av arkitekt Bull. Dette var for å holde bedre på varmen. Veggene er hovedsaklig i klart glass, med rikt utstyrte brystninger, med speil og søyler.

Før overmaling hadde disse mye strekdekor, som også nå ble rekonstruert.

Collegium.

Oppussingen/restaureringen ble denne gangen utført som et interessant og lærerrikt samarbeidsprosjekt mellom 6 forskjellige malermesterfirmaer, med Mm. Brendmoe & sønn i ledelsen.

Samarbeidet kalte seg “Collegium,” og hadde som mål å kunne utføre et såpass stort prosjekt over kort tid, gjennom at flere mestere samarbeidet å derfor kunne benytte et stort antall malere, og få jobben gjort fort.

Samarbeidet fungerte svært godt, i tillegg at det var svært inspirerende og lærerrikt å se andre miljøer, samarbeide så tett med andre malere og se nye innfallsvinkler, og å jobbe med forskjellige folk med svært variert bakgrunn og kunnskap om faget.

Malermesterfirmaene var:

- Mm. Brendmoe & sønn
- Mm. Kirkestuen
- Mm. Bratfoss A/S
- Mm. Erling Strand
- Mm. Freddy Carlsson
- Mm. Åge Juhl

I løpet av de 4 ukene jeg var med, utførte jeg bl.a. disse oppgavene:

Foajeen 1 etasje:

De høye, doriske **søyler malte vi med limfarge/komposisjonsmaling.**
(Omtalt i eget avsnitt.)

Veggene ble malt på samme måte.

Originalt var det en 100 % limfarge på vegger, tak og søyler, men pga. brukervennligheten, ble det foretrukket en emulsjons-maling på steder hvor flatene vil komme i berøring og kontakt med mennesker, skitt, osv.

1) Gamle flater skulle beholdes, og ikke vaskes vekk, for å beholde til senere dokumentasjon.

Seising: - linolje
- oxan gulvolje
- terpentin

Seising med denne selvlagete seisen på samtlige flater før overmaling.
(For å "sikre" flaten som begynte å få mange sjikt, og for å skape et jevn sugende underlag for neste malingsoperasjon.)

2) **Maling** med emulsjons-maling.

Maler med klisterkost.

Malingen skal ha en fast og litt fyldig konsistens.

Teknikk:

Dypper kosten helt full med maling, og slenger av drypp-overskuddet, legger kosten på flaten, og stryker *kun* 2 ganger, opp og ned.

Om man står og gnir malingen på underlaget, kan man "gni opp/løse opp" tørrpigmenter som ikke har vært oppløst, og som begynner å "blø."

Dessuten stryker man malingen veldig fort tørr, og den vil dermed bli svært stripete og stygg i strukturen.

Dette gjelder både emulsjonsmaling og limfarge.

Malte Kasett-tak i buegangen med limfarge.

Her var kun celluloselim brukt som bindemiddel, og påføringsteknikken må derfor gjennomføres veldig bevisst.

På en allerede limfargemalt flate, og inntil skjøter, suger fuktigheten straks inn i underlaget, og gjør malingen mye tørrere og vanskeligere å bruke enn emulsjons-malingen.

Kvadrang/sterktrekking i foajeen, 1 etasje:

Med goaschefarge strektrakk vi hele ytter-foajeen slik den var før overmaling. Enkel strekdekor, med sinnoberrødt på den rosa underfargen.

Før overmaling ble det tegnet av høyden på de forskjellige "blokkene", på en mal/papirremse. Denne ble brukt som målestokk ved rekonstrueringen.

Vatret oss ut, målte, og brukte slagsnor.

Strekene ble malt med strekpensel og linjal, 8 mm tykke.

Der det var buer, som ved vinduer, innganger osv., trakk vi streker som skulle illudere stoppestein.

Goasche/temperaen ble blandet ut i vann, og urea.

Ureaen gjør den lengre, og holder dermed streken lenger.

Sjablon- og strekdekor i foajeen 2 etasje:

Her var strekdekoren brukt til å ramme inn store veggfelt, med hjørnesjablon, og sjablon midt i feltet inntil listene.

Det ble brukt 3 streker i forskjellige tykkelser, laget som sjablon i hjørnene, og dermed slått slagsnor, og strekpensel og linjal tilslutt.

Goaschefarge brukt her også, sinnober og engelskrødt.

Maling av Bullvegger og vinduer i linoljemaling.

Linoljemalingen:

- rå linolje
- div. pigmenter, Titan og Zink
- Sikkativer (Kobolt)
- matteringsmiddel, Talkum

Alt interiøret ble skrappt, pusset ned, grunnet og sparklet, og 3 strøk linoljemaling.

Linoljemalingen måtte strykes rolig, så den fikk tid til å sette seg, og man måtte bruke god tid til å fordrive den, ellers ble det fort mattsjolder.

Pga. strekdekoren som skulle males etterpå, var det viktig med *gjerdinger* i hjørnene.

Det oppsto et problem med vekslende sjolding.

Løsningen var å *sile* malingen rett før bruk, for å få vekk talkumskorn som ikke hadde løst seg opp, og som dermed først reagerte med å bli matt når den ble gnidd på flaten.

Sjablonering og strektrekking på Bull-veggene:

Skar ut sjabloner til hjørnene i tegnepapir.

På flatene skulle det et veldig stort antall streker, f.eks. 3 stk. bare på ramtreet, 2 stk. på speilet i tillegg til sjablonen, osv.

Derfor skar vi sjabloner, og merket på den måten opp hjørnene på strekene, og trakk strekene utifra disse.

Til trekkingen brukte vi både finhårspensel og malerstav, og linjal.

Linoljemaling, samme oppskrift, og brukket lik den opprinnelige.

Limfargen:

Limfargen var laget av celluloselim, Perfax

“Limfargen” til veggen er en emulsjonsmaling.

Produsent: Lim og handtverk
Färg og tapet
Bostrøm og Rasmusson

Den er tilført linolje, som gjør den smittefri og tåler litt mer slitasje.

Andre leverandører leverer emulsjonsmaling iblandet alkyd.

Linoljen derimot er mer bevegelig enn alkyden, som blir helt hard.

Dessuten trekker den bedre inn i underlaget.

Derfor kunne Riksantikvaren godkjenne bruken av denne framfor andre lignende produkter.

Til forskjell til vanlig limfarge, må man i emulsjons-malingen bruke titan som pigment, istedenfor kritt. Kritt i olje gir veldig dårlig dekk.

All malingen til Slottet ble blandet og brukket på stedet.

Brekking av fargene ble dessuten gjort med tørrpigmenter bløtet i vann, framfor korpus o.l.

Det ble brukt rå linolje, istedenfor kokt.

Goaschen som ble brukt, inneholdt Dextrin og Gummi Arabikum.

Tiden fra ca. 1830—1914.

Den store franske revolusjon i året 1789 og Napoleons keiserdømme i begynnelsen av 1800-årene bringer forandringer i stilen. *Empire-stilen* oppstår. Den er adskillig enklere enn rokokko-stilen, og har ikke rokokkoens grasiøse kunstpreg. Istedenfor rokokko-tidens dekorasjon med blomster og kjærlighetssymboler, brukes nå forbilder fra antikkens Egypt, Hellas og Rom, eller krigerske og patriotiske emblemer med laurbær, eke- og palmegrener, seiers- og fredsgudinner osv.

Empire-stilen bruker mere ensfargede hele flater, mindre stukk; tak, dører og vinduer blir ofte hvitmalt. Veggene kan være lettere dekorert med f. eks. en enkelt frise eller bord. Det brukes til dels møbler som er malt hvite eller i en lys grålig farge, med forgylte utskjæringer.

Det ble utført malerarbeider — og ikke minst dekorasjoner — av nærsagt enhver art: fra de riktige store og sjeldne oppgaver som malerarbeidet på det kongelige slott (bygget 1823—1848), Oscarshall (1847—52), Universitetet (1838—52), Kommandantgården på Akershus (slutten av 1840), Stortingsbygningen (1866) og Nationaltheatret rett før århundreskiftet, alle i Oslo, — et større antall representasjonsboliger, hvor kravet til malerarbeidets utførelse lå meget høyt, — til maling av mere vanlige hus og boliger, skipsmaling, skiltmaling, vognmaling og meget annet.

I annen halvdel av 1800-årene inntreer en periode hvor det brukes sterkt vekslende stilarter — fra antikken, renessanse, barokk,

rokokko, empire, — til århundreskiftets nyere stilarter.

I St. Hallvard nr. 2/1956 og Norges Håndverk nr. 12/1957 gir Yngvar Hauge noen opplysninger om «Håndverkerne på slottsbygget». Den 1. juni 1839 skulle det leveres et stort antall dører med beslag, særlig til slottets tredje etasje. Det skjedde også, og malerne måtte begynne for å få gjort mest mulig i den gode årstid. Etter at dørene var satt inn skulle de foreløpig bare oljes, sparkles og strykes én gang for at de ikke skulle ta skade under det videre arbeide. Lørdag 11. mai ble muntlig avtale inngått med malerne H. Amundsen og Hesselberg, om at de skulle utføre malerarbeidet, foreløpig i 3dje etasje, med hvitt eller perlefarge etter anvisning, for en pris av 1 ¼ daler pr. kvadratalen. Det var dyrt, men så skulle paneler og listverk også utenpå sparklen «tynnstrykes fire ganger og penselbehandles».

Den 6. juli fikk Linstow (slottsarkitekten) meddelelse om at han skulle få refundert 529 daler som han hadde lagt ut til tegninger, og det er utvilsomt denne meddelelse som førte til at han nestkommende lørdag ga punsjebolle for konduktør, håndverkere, oppsynsmenn og vektere i slottsgården. Ved denne anledning sa intendanten, at selv med hans alvorligste bestrebelser ville han lite eller intet ha kunnet utrette uten den beredvillige assistanse og det interesserte og gode medarbeiderskap han alltid hadde kunnet forlate seg på fra enhver

som var knyttet til slottsarbeidet. Maleren P. F. Wergmann skal til denne sammenkomst ha laget en vise som dessverre er forsvunnet, og det er desto beklageligere som det er liten grunn til å tvile på at den både var karakteristisk og spirituell, skriver Yngvar Hauge.

Det dekorative malerarbeidet utførte Thomsen, P. F. Wergmann og Johan Flintoe. Maler Wunderlich forgylte alle sirater, malte ornamentene og dekorerte taket i festsalen, og også adskillig dekorasjonsarbeide i den kongelige leiligheten.

Den Hvite Sal i Dronningens leilighet ble malt og staffert av malermester Nordraach.

Minister Wedel Jarlsberg, som hadde sett meget av gammel interiørkunst ute i Europa, sa at Den Hvite Salen var norsk, men at den kunne hevde seg ved siden av hvilken som helst gammel salong i utlandet.

Malerne var ikke de som gjorde det dårligst på slottsbygget. Meget av deres arbeide står fremdeles og viser kvaliteten. Malermester, teatermaler, dikter og skuespiller var P. F. Wergmann, en fremragende Don Juan og Slottsbygningens allsidigste begavelse, like uunnværlig ved en improvisert fest som i det daglige arbeidet. Han dekorerte veggene i den store spisesalen i nordfløyen med stillebensmotive, fargerikt og flott, gjort med en bred og frodig pensel. Mens han arbeidet sang han viser han selv hadde laget, uanstendige viser om forbuden elskov og svekne hjerter, sier Linstow.

Wergmann fikk også dekorasjonen i den daglige spisesal: «Å utføre i pompeiansk stil med veggfeltene del av malte kandelabre med guirlandere imellem.»

For takdekorasjonen forlangte han 380 daler, men da visste han ikke hva han gjorde.

Linstow sier at Wergmann har arbeidet med taket i tre måneder med fra tre til fem medhjelpere, hvorav maler Liberg betales med 1 ½ daler om dagen. De andre mindre. Og hertil kommer materialer, som Wergmann holder selv. Derfor ville Wergmann ikke gi anbud på dekorasjonen av veggene før han fikk malt et par kandelabre med guirlander, og da kom han frem til at han måtte ha 450 daler for arbeidet, et beløp som nøyaktig stemte med Linstows overslag.

Det heter at han skulle male veggene fra fotpanelet til den røde frise orange-gule med hvite vignetter og sirater og dertil kandelabrene i samme høyde. Det er en storlinjet og prektig dekorasjon som fremdeles er bevart, men for en stor del dekket av kroningsbildene fra forrige århundre.

I 1842 skrev den gamle klassisist og estetikker, professor Georg Sverdrup: De værelser som nu innredes i slottet overtreffer hva man med rimelighet kunne vente, og uten å overvurdere hverken arkitektens, kunstnerens eller håndverkernes arbeide tror jeg nok man tør si at slottets indre både i estetisk og teknisk henseende meget vel kan tåle en sammenligning med hva der i senere tid er utført i våre naboland, Christiansborg slott enn ikke unntatt.

I 1845 sto slottet på det nærmeste ferdig og ble besiktiget av Kongen, Oscar I, da han kom til Christiania etter nyttår. Kongen uttalte sin store tilfredshet med det som var gjort. Håndverkerne ble mottatt og personlig takket av Hans Majestet for sitt utmerkede arbeide. Av den Kongelige kasse fikk hver mester 100 daler som påskjønnelse.

Oslo (Christiania) gjennomgikk en sterk vekst. Innbyggertallet var i 1830 ca. 15 000

Antikvitetskurs

“Antikviteter og kunst i dagens samfunn.”

6 - 27 oktober 1997

Totalt tidsforbruk: 16 timer

- Antikviteter
- Snurrepiperier
- Rariteter

Hva er forskjellen?

Eks. Pistolfutteral fra Offiser fra 17-1800 tallet ?

Bare en gammel gjenstand. (Finnes bare 1 stk. i Danmark og Norge, men allikevel.)

“Gårdsanlegg, hus og bo.” (Vedlegg utdelt)

Den beskriver gårdsbruk på Ullern, Tåsen, Ullevål, osv. og disse gjenstandene er beskrevet her. + løkker i byen.

Nøstetangen - Norges første glassverk
fra 1741

Ordet “flaske” kom til Norge i 1832 i forbindelse med champagne-flasken.
Før det het det: BUTELJE

Glass er smeltet sand.

1854 - støpte glass

Nøstetangen lå der elvene møttes for å få kraft til produksjon.

Hokksund - på Aas

Kongsberg - sølvgruvene

+skog til fying

Kongsberg ble i 1762 flyttet til Hadeland pga. krangel om skogen.

Hurdal glassverk: 1755 - 1895

Biri glassverk: 1761 - 1880

Hadeland gl.v.: 1762 -

Høvik glassverk: 1855 - 1933
Gjøvik glassverk: 1806 - 1843

Det store hamskiftet i Bondesamfunnet:

Før; Mustad lagde hele spadebladet i jern, mens gårdsbruket bare lagde spade i tre med jernkant rundt. (Tegning nr. 1)

1909: Nes - jernbanen kom - anlegg

1837: Formannskapsloven - kommuneinndeling

1837: Handelsmannen

1837: Laug - håndverkerne i byen måtte løse borgerbrev.

Derfor fantes f.eks. bare rokokkomøbler, sølvtøy osv. hovedsaklig i byene.
F.eks. ble Hardanger/bryllupskronene laget i Bergen, og ikke i Hardanger.

Laugenes privilegier som har vært siden middelalderen opphører i 1837/38

Gjenstandene kan heretter kjøpes av handelsmannen.

Det oppsto fabrikkproduksjon, - man trengte ikke borgerbrev.

Ringovn - 1861 - 1879 produsert på Saraholmen. (Vestfjorden i Bærum.)

Derfor kan ikke kobbergjenstnader til denne bruken være eldre.

Homan(Homansbyen) skapte denne ovnsfabrikken. (Nitroglyserinfabrikken.)
(Tegning nr.2)

1690 -1720: Slavehandel, "det svarte gullet"

Moss jernverk

Fossum jernverk Per Wessel Tordenskiold

1801 (1814): Totalt innbyggertall i Norge: 860.000

Embetsmenn 2 %

Byer 6 %

Bygdefolk 92 %

(Av embetsmennene:	Offiserer:	1600 stk.
	Prester:	6/700 stk.
	justisemb.	400 stk.)

Peder Anker 1749 - 1824

Norges første statsminister 1814 - 21

7 stk. i regjeringen (etter Eidsvoll.)

Svigersønn Jarlsberg (justisminister i samme regjering.)

Han kjøpte Bogstad gård - ombygging.

Eks.: Framskap fra Hallingdal:

Ca. 1660 - 3000 mennesker i Hallingdal

- ca. 300 gårdsbruk - dermed ca. 300 framskap

Samme år, ca. 660.000 mennesker i Norge

Norske bygdetun, utrolig variert fra de forskjellige kantene av landet.
- Dette innvirker også på gjenstandene. (Utlevert tillegg)

Bord med løse krakker/ben, er middelaldersk, meget sjeldent/verdifullt.
(I Raulandsstua på Folkemuseet.)
Tegning nr. 3

For å bedømme alder på gjenstandene:
Se på forholdet, stil - stilhistorie, stilens betydning.

Folkekunst er dekorert, kan se hvor i Norge den er ifra.

Empire; den bypregede empiren ble produsert i et stort antall.

Rosemaling:
Herbrand Sata, rosemaler, 1753 - 1830.
Maler rundt 1770.
Skaperen av Hallingrosen. (Tegning nr. 4)

3 rosemalingsspesialiteter:
- Hallingdal
- Telemark
- Vestagder/sørlandet

Sata malte fra 1770. Arten varte ca. bare 100 år.
Bygd rundt en barokkstil - mønsteret er knyttet rundt en midtakse; - symmetri.

I barokken og rokokkoen, markerer man inngangen, sentrum. Bygd rundt et midtpunkt.
Idag, med postmodernisme osv, må man skrive stort "Hovedinngang" for at noen skal finne den. Allikevel kan man si at postmodernismen er bygd rundt midtpunktet, men kan være vanskeligere å se i forhold.
Derfor skulle vi idag ha avspeilet vår nåtid og vår kultur.

Telemarksmaler - Ola Hansson

Telemarkingen maler rundt skjellet, hele dekorasjonen har likt tyngdepunkt.

Hallingmaleren konsentrerer seg om midten.

Rosemaling etter 1850 - malingen blir "stivere".

Dagens rosemaling er en kopi/oppgulp av en utdødd tradisjon.
Som en bekk - vokser om våren til en eksplosjon - tørker inn igjen, når man ikke kan tilføre den noe nytt.

Rosemalingen var en avbildning på *datidens nåtid*, deres kultur, klær, sang osv.

Forts. mandag 13 oktober:

Kobberkjele - kaffen kom først 1850
(Tidligst 1861 til Norge.)
Norges eldste kobberkjele - Brevig - 1730

Glass - Norge et foregangsland 1761
Eneleveranse til Danmark (Idag; Nøstetangen må kjøpes i Danmark)
Det var den gang billigere i DK enn i Norge.
(Tysk glass rundt 1770 var smuglet.)

Norges første Linoleumsfabrikk 1889, etablert i Sandvika.

Årestein: (Tegning nr. 5)
Pga. trekk er den plassert mot døråpningen.
Lave dører - pga. trekken, + jo mindre døråpning, jo mindre svikt i
tømmerveggen. (Ikke "hogge-hodet-av" - teorien.)

1531 - Brennevinet til Norge
1728 - til Scotland

Mjød i norsk drikkekultur.
Flere sorter forskjellig øl.

"Å jøje meg"

Jøje = stakk festet i taket over grua, for å henge oppgrytet osv. ved koking.
Dagen etter brylluppet, ble ost og smør lagt opp på jøja, og brudgommen
skulle hogge dette i skiver til gjestene.
Ble det brede skiver, lovte det velstand, ble de magre/tynne, betydde det
dårlige tider = "å jøje meg".

Norsk drikkekultur:
Drikkeutstyr er spesielt dyrt i Norge.
Drikkeskikkene er hevet høyt opp. Ølboller osv.

I middelalderhus, det fantes nesten ikke gjenstander.

Husbondens plass i middelalderen: Midt på langbordet inntil veggen, med
grua midt imot.

Peis - må ha uttak for røyken, dermed mulighet for å bygge i etasjer.

Første peisestua = Flesberg - Numedal = Kongsberg
Bygde en by i 1624, da det ble funnet sølv i fjellet.
Rundt 1740 - Kongsberg større enn Bergen.

Med peisen flyttes husbondens plass. Fra midt på bordet/middelalderen, blir
nå peisen plassert i hjørnet - med plass til husbonden i enden av bordet,

som en diagonal til peisen.

Man måtte klare å mure en pipe for å ha 2 etasjer. Med åpen grue gikk all røyken rett opp - man måtte ha et sted for å føre røyken for å ha mer enn 1ste etasje.

Rundt 1600-tallet med reformasjonen, kommer snekkeren til Norge.
Med saga kommer "planker."

1500-2000 mennesker i 1686, da Oslo/Christiania brant, og Kvadraturen blir bygd.

1650 - 1740/50: Husene blir bygd med en større og bredere 2dre etasje enn 1ste etasjen, for å utnytte plassen. (Tegning nr. 6)

1713: Bryggene i Bergen. (I byene var det gjerne så overbygd så man knapt så himmelen, men gikk i en form for tunneller.)

Ørelappstolen - for å forhindre trekk på ørene. Det ble kaldt når man tok av seg parykken.

Karen Toller - Ladegården, ved den gamle bispegården.

Bilegger - tjeneren legger i ovnen fra andre siden av veggen. Laget med rør inn til finstuen.

"Gardinpreken" - Kvinnen kunne sende sjelmske blikk til gjestene, måtte da legge seg i himmelsengen, og trekke for gardinene.

(Kvinnene fikk vanligvis ikke sitte sammen med mennene.)

I Amerika:

1700 - tallet: Engelskmennene/aristokratene ut av landet, (de 13 statene) og den amerikanske dannelsesutvikling stoppet.

I Norge: -spiste stort sett med hendene, kastet beina på gulvet til hunden, tørket hendene på duken.

"Tindemannen"- en arm i sølv, og en i blikk.

Blikkarmen er bevart på Folkemuseet.

Fra Hedalen i Telemark

Pellarskapet - innebygd skap mellom 2 dører.

Hallinghuset - se tegning nr. 7.

To-delt hus med gang i midten, og en del for kårfolket, og en del for husbonden.

Prellarskap - skap/hyller åpne.

Hallinghuset - bygd i ett plan.

På samme tid hadde telemarkingene 2 etasjer, for de hadde lært å bygge peis.

Vedovner - var status om man hadde det i alle rom.

1800 - peis i stuene også i Setesdal.

De var sent ute i forhold til f.eks. Hallingdal, Telemark osv.

Barokkmaling i Hallingdal er ikke Hallingroser, men barokkroser *sett med hallingøyne*.

Lesja kirke - flott treskjæring

Ole Rasmussen Sják = "Sják-ola"

Sják-ola lagde framskap med dobbel list, noe det *bare er han* som har laget.
Tegning nr. 8.

Karveskurd kom *tidligst* på 1700-tallet. (Tegning nr.9.)

Bondestolen kom i 1800

1762 - Klokkestoler fra: - Toten

- Sandsvær

Soldatene kom hjem med håndverkene (Slesvig - Holstein krigen 1758 - 62)

På Fåberg/Lillehammer tok Dragonene hjem hestene fra utlandet, parett med sine egne.

Dette har ført til dagens Gudbrandsdalhest - som er den kraftigste i Norge.

Man kan tyde bord og andre gjenstander av å se på malingen, med de forskjellige menneskenes klær og drakter, og datere utifra dette.

F.eks. hjelmene til kong Sverre (Død 1202) var utstyrt med øre- og nesebeskytter.

1750 - Eldste ølbollene

Setesdal og Vest-Telemark;

Benker med ryggene, stammer kun fra årestuer.

Ca. 15.000 kr - Kjøp det!

Forts. mandag 20 oktober

Rosemaling:

Halling er barokk - sentralt motiv
Gudbrandsdalen - Akantus
Sørlandet - streng empire (kjedelig)
(Tegning nr.10)

Kister med lokk til å sitte på = gamle

Klassismen - Napoleon - 1000 år tilbake i tid - grekerne/romerne
border og søyler.

Kommode -
Dragkiste - 1720/30 i Europa - Regence (1740) i Norge

Munkebakken, tegnet av Arneberg, som en dansk Renesansseborg.

Arneberg tegnet først og fremst funksis, men også etter kundens ønske, som
f.eks. inspirert av renesansse, barokk osv.

Funksjonalistisk - praktisk - funksjonelt.
Vi *hadde* det på bygda i gamle dager.

Korsmo tegnet rørstoler.

“Kannestol” er feil, det er heller et framskap montert på en vegg.

1699 - prekestolen i Domkirken i Oslo, utskjært av hollendere.
Forbilde for norske treskjærere.

Maling -
Med åpen åre - mye røyk og derfor ville veggdekor fort bli oversotet.
Med pipen, kom malingen.

(I Valdres, var det lite med maling, mye av treverket ble beholdt ubehandlet,
både tak, gulv og vegger.)

Krogstad; kanskje Norges beste treskjærere. Ca. 1750.

Altertavle i Lesja kirke.

Han hadde ingen utdanning, og hadde aldri vært lenger syd enn Ringebu.

1612 - Skottene kommer til Gudbrandsdalen.
Vev (De typiske frimerkemønstrene.)

Nore stavkirke i Numedal
Hesselberg gård (Romerike) Peder Ådnes 1771, inntakt

Ola Hansson, Telemark, Rambergstua ved Notodden, Heddal.

Ananeus Tveit - vestlandsmaler (Bergen, Fana)
Vestlandet; upersonlig, glatt og hardt.

Hallingen har klare rene farger.

Ål-taket på oldsakssamlingen, 1200-tallet, oljemaling.

1638 Røldal stavkirke, Gottfried Heinchel.
Uvdal stavkirke

Erik Gustav Tunmark: Dekorert Kongsberg kirke og Fossesholm.

Sentrumsgard i Ål i Hallingdal (flotteste dekorerte stue i Norge)
Mykjinstua i Ål i Hallingdal, 1827

Telekiste, grønn bunn, Ola Hansson

Telemark; Rot - stengel - blad - blomst.

Bildeverdenen - figurer er også en viktig del av rosemalingen.

Forts. mandag 17 oktober

Tullin, var i Oslo eneleverandør av pudder og stivelse, som var et stort forbruk fram til 1804.

Da hadde de fine menn parykk som skulle stelles, eller man måtte farge og stive opp sitt eget hår.

Offiser og soldat, var en himmelvid forskjell i grad.

Parykk var svært dyrt.

Tilhørende hårpisk, med ståltråd i. (Denne ga beskyttelse i tilfelle hogg i nakken.)

Disse mennene *satt* og sov, ellers ville hele hårstasen "falle" sammen.

1730: Hardingfela og fela kom til Norge.

Norske instrumenter før det:

- trommer
- lur(trompet)
- sekkepipe (lik den irske, med belg under armen.)
- briter-spill
- bukkehorn

Sølv: Gammelt sølv bør kjøpes for 1/3 av ny pris.

Renesansse; - bokstaver og tekst ripes inn fra utsiden

Barokk; - bokstaver og tekst ripes inn fra innsiden

Rokokko; - ----- innsiden

Empire/klassisme; - ----- utenifra

Nyrokoko/nybarokk, osv; - ----- gjentar seg.

Fra 1860 til idag.

Sølvtoy, først kom;

- 1) skjeen
- 2) gaffel
- 3) kniv

Kniv + gaffel - Aristokratiet i England 1760/70

Sølv = verdimåler

Renessanse-skje, med kule på toppen.

Senere kom Apostelskjeen, med figurer der hvor kulen før satt.

Disse apostelskjeene, er det laget mange kopier av.

stemple skjeene, med godkjenningsmerke fra han selv, bymerket, dato/månedsmerke, og håndverkerens eget merke.
Antallet ble protokollført, og ført i skattebok.
(Skjeer uten disse stemplene var nok dermed skattefuskl!)

Idag; stempel for godkjent sølv er 830

Fra 1694 - 1718 har stilen vært veldig mye den samme uten forandring, og er derfor vanskelig å tidsbestemme.

Tinn:

Fordeler: - holder på varme og kulde

Ulempe: - Organisk materiale som blir levende rundt 14 grader.
"Tinnpest" = svartflekkete

Det er lite gammelt tinn igjen, det meste er blitt smeltet om.

Glass - Nøstetangen:

- "Nøgne jomfru" - kun laget på Nøstetangen

Kjenne igjen på luftboble i stetten. (Tegning nr. 13.)

Sammenslåing av glassverkene i 1850, gjør det vanskelig å se forskjell.

- Hurdal

- Biri

- Randsfjord

- Gjøvik

Mangel på skog var problemet.

Jevne glassverk; - grønn/blått glass.

Ås grønne glasshytte

Blått glass med hvite zebrastriper = Hurdal

Flotte gårder det er verdt å se:

- Regalierrommet på bispegården i Trondheim

- Baroniet i Rosendal

Bevart 1600-talls

- Stemd i Bergen

- Stiftsgården i Christiania Storm

Tidlig 1700-talls, står på folkemuseet.

- Kromsdal - herregård i Bergen
- Ulefoss
- Bogstad gård, kunstner Vogt.

Hvordan kjøpe antikviteter rimeligst:

- Ikke kjøpe f.eks. kunst på separatutstilling, spesielt for den enkelte kunstner, men heller på f.eks. Blomquist.
- Ulving i Tønsberg har bra priser. (Kjøper inn store kvanta.)

Datering av dekorasjoner funnet på Finstad gård, Stange:

Svenske uniformer, fra 1820 - 30 tallet.

Studietur til København

31 oktober - 4 november

med Finn Magnus,
kunstner og slottsmaler

med anbefalinger og beskrivelser
fra Risåsen,
Riksantikvarens specialist på Slottet

Stipendiat Anne Louise Berg

Louisiana Museum for moderne kunst.

Louisiana ligger i en gammel park med utsikt over Øresund. Museet inneholder en internasjonal samling av billedkunst og skulpturer fra det 20. århundrede.

Mens vi var der, var det foruten den faste utstillingen, en utstilling med mediaredskap som tv, video, bruk av mørke rom, effektfulle filmer og lyd til. Denne form for kunst fikk her et meget allsidig og morsomt uttrykk, absolutt til det ekstreme.

Ellers var det mye moderne kunst, i form av bevegelige tekniske oppfinnelser, foto osv., noe som fikk bra effekt i de forskjellige rommene.

Dessuten var det kunstnere som Yves Klein, Picasso osv.

Christian VIII`s paleè på Amalienborg.

Etter Christiansborg brann i 1794, fikk arveprins Frederik overta dette paleèt etter grevefamilien C.F. Levetzau, som ikke hadde økonomi til byggeoppgaven lenger.

Arkitekt Nicolai Abildsgaard som også var maler og professor ved kunstakademiet, fikk jobben å ferdigstille bygget og utsmykningen. Abildsgaard hadde en spartansk nyklassisme, og en sikker bruk av detaljer og sterke fargekombinasjoner.

Dette Paleèt har blitt restaurert siden 1983, og var ferdig i 1996. Ved restaureringen ble alle farger og stilen til Abildsgaard tilbakeført til orginal stand.

Noe av de nyrestaurerte rommene var stengt mens vi var der, men vi fikk allikevel se kongefamiliens privatrom og kostbarheter fra Christian IX til Christian X, fra 1863-1947.

Rommene viste mange malerier, tapetimitasjoner med maling på veggene, forgylling, forgylte tapeter, interiører osv. som var typisk for tiden.

Nationalmuseets Klunkehjem.

Klunkestilen var en dominerende stil fra 1880 - 1900.

Tekstiler var veldig dominerende, massevis av tepper, overdådige portierer, draperier og gardiner er usymmetrisk drapert på kunstferdig vis, og også guløvene er belagt med tekstiler, overpolstrede møbler som helst fylte rommene.

Denne leiligheten ble innredet slik i 1890 av Rudolph Christensen.

Det som er spesielt fasinerende med stilen, er at alt skulle være kopier og etterligninger.

Derfor var flatene illudert treverk, marmor, dekormalte vegger som illuderte tapet, selv en porselenskrukke var i pappmashe.

De ådrings- og trompe løyelarbeidene som var utført i den leiligheten var av en meget høy karakter.

Trappeoppgangen var dekorert i landskapsmaleri, og marmorimitasjon.

Meget pent!

Forøvrig var leilighetens og familiens historie meget interessant også.

Historisk museum.

En svært omfattende utstilling, med mye fra antikken og egypten, med deres kunst, de spennende fargesettinger man finner der.

Derfra var det hele utviklingen oppover, utstilling over folkeslag, osv.

Dessuten var det en ny og svært "high-tec" utstilling over menneskets utvikling fra apene, og fram til vår tid. Interessant.

Vår frues kirke.

Empirekirke oppført etter Arkitekt C. F. Hansens tegninger, en gjenreisning i 1811 - 29, etter Københavns bombardement i 1807.

Bak alteret står billedhugger Bertel Thorvaldsens Kristusfigur, og de 12 apostlene, samt andre av hans figurer.

Kirken er en veldig klassisk, enkel og uttrykksfull kirke.

Prekestolen er plassert på venstre side når man kommer inn i kirken.

Det Kongelige Teater.

Den gamle scenen.

Vi så "Falstaff," i 3 akter av Giuseppe Verdi.

Libretto: Arrigo etter Shakespear.

Stykket ble sunget på italiensk.

Det kongelige teateret er et stort og flott dekorert teater.

DEt har hele 4 høyder med losjerader, med flotte og svulstige forgylte fronter.

Taket inneholder masse forgylling, og flere store takmalerier.

Dessuten er foajeen og pauselokalene meget pent dekorert, med sterke farger og ekte marmor.

Arken Museum for moderne kunst.

Museet er tegnet av den danske arkitekten Søren Robert Lund og ligger utstrakt ved sandyneser og sjølandskap ved Ishøj Strand.

Det ble innviet i mars 1996, og ligger i Køge Bugt Strandpark.

Bygningen er i alt 9200 m².

Den 150 meter lange kunstaksen er det markante hovedrom hvor hele resten av bygningen er sentrert om.

Arken's virkeområde er den danske, nordiske og internasjonale kunst med hovedvekten på perioden etter 1945.

Utstillingene omfatter både tradisjonelle uttrykksformer, som maleri, skulptur, grafikk og nye medier, som video, installasjoner og fotografi.

Museets egen arkitektur, er i seg selv en opplevelse, separat fra de aktuelle utstillingene som arrangeres til en hver tid.

Mens vi var der, hadde de en utstilling om "De skulte bilder."

Det var med andre ord den kunsten som pryder skoler, kommuner, fond og andre "lukkede" institusjoner, av danske kunstnere.

Det var også en utstilling av den danske samtidskunst etter 1960.

Museet er først og fremst en gedigen konstruksjon i grå betong og stål og metall. Formen er meget spesiell, og svært overveldende. Arkitekten S. R. Lund har på en meget gjennomført måte "lekt" med falske perspektiver, blindhjørner, og akser som forsvinner i uendelighet og mørke.

Inne er det kun en knall rød gang, som skiller seg fra resten av den grå betongen.

Det er også en kafe der, med tremøbler og tregulv, som en virkelig kontrast til resten.

Thorvaldsens Museum.

Den verdenskjente, danske billedhugger Bertel Thorvaldsen (1770 - 1844) lagde en imponerende samling av marmorfigurer.

Han var dessuten en ivrig samler av malerier og antik kunst.

Dette museet/bygningen ble reist etter hans død, som et minnesmerke over han og hans arbeider.

Det er kjent som et av Københavns flotteste bygninger, og ble bygd rundt 1850, i klassistisk stil.

Innvendig er det delt opp i mange små rom, og fargesatt i en utrolig flott og inspirerende fargesetting, med matte(limfarger?) farger, i mørke og sterke jordfarger, i sterk kontrast til de hvite marmorfigurene. Dette får figurene spesielt godt fram.

Alle gulv er dekorert i alle slags mønster og fargekombinasjoner, utført i mosaikkfliser.

Alle takene innover var buet, og med de mest kompliserte og flotte takdekorasjoner, malt i limfarge.

Når man sto i enden, kunne man se innover alle rommene i et stilig perspektiv, med de forskjellige fargene i forhold til hverandre. Dette lagde et imponerende spill i farger.

Fasaden utvendig var dekorert i Fresko-dekorasjoner, o også her var de krasse fargekombinasjonene, med f.eks. den knalle ultra-marine fargen som strekdekor.

Glyptoteket.

Glyptoteket viser store samlinger av egyptisk, gresk, romersk og etruskisk kunst, fine eksempler på fransk malerkunst, f.eks. Gaugin, Degas og Rodin, samt malerier fra den danske Gullalderen.

Midt under kuppelen finnes det en stor vinterhage med moderne skulpturer.

Bygningen var utover selve kunsten, dekorert på en imponerende måte, med figurative takdekorasjoner, gulvmosaikk, og masse flotte marmortyper.

Det var en typisk topp-moderne del hvor bl.a. Gaugin var utstilt, i kontrast til det eldre antikk-klassiske arkitekturen.

I løpet av dagene var vi også innom Rundetårnet, bygget i 1642 under Christian IV, Nicolay-kirken og Nicolay Cafe (etter oppfordring fra Risåsen; - maten var meget god der), Dr. Ripleys Museum.

Vi hadde medbrakte tråsykler med, og fikk på denne måten sett og opplevd mye av København, og hadde en STRÅLENDE tur!

Prosjekt nr. 30

AIR - BRUSH teknikk

med Kjell Harila

10 - 14 november 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

I løpet av uken fikk jeg et lite innblikk i Air-brushens utrolig detaljerte og varierte muligheter til dekor.

Med hårfine detaljer kan man lage de flotteste dekorasjoner, og ikke minst er det et spesielt godt hjelpemiddel til trompe løeil-dekor, med de effekter man kan lage med illusjonert skygger.

Trompe løeil-maleriet dreier seg først og fremst om **LYS og SKYGGE**. Har man først skjønnet dette prinsippet, er mye gjort.

Det tar ca. 7 år å lære seg å håndtere air-brush sprøyten på en erfaren måte. Sprøyten er liten, med en liten knott til å styre og justere sprøytestreken/skyen.

Styremekanismen med denne knotten er hårfin, og den minste variasjon i trykk og retning, forandrer tikkelsen. Denne mekanismen skal man ha innøvd, og kunne bruke uten å tenke, og dette tar de mange år å lære. Med sprøyten kan man lage de tynneste blyantstreker, til de mest duse tåkeskyer.

Mye av teknikken går i å bruke **maskering og sjabloner**, og sprøye skygger utifra disse.

I løpet av uken var jeg med på 2 forskjellige jobber.

1) "Rederiet" - restaurant og nattklubb på Aker Brygge

2) "Big - Horn" - Restaurant i Sandefjord

Kjell Harila's **arbeidsmetode** var interessant å se.

Han får en etterspørsel kun om å gjøre stedet/rommer/interiøret "nytt", og selv utforme ideene, materialet og utførelsen.

Ut ifra sitt eget hode beregner han en pris, og utfører jobben som en helhet etter hva han selv hadde planlagt.

Mine utfordringer og arbeidsoppgaver:

- Tegnet og konstruerte "Sjømannskompass."

Overførte det til fasaden, maskerte det.

- Overlaserte kompasset, laserte kant rundt kompasset i effekt som skulle illudere rustent jern.

- Beregnet, maskerte og malte de blå strekene på "pipen."

- Lagde lister rundt dørene, med forskjellige lasurer, teknikker, aluminiumsfolie osv. for å illudere rustent jern.

- Laserte trapperekverk med forskjellige teknikker med filler, Sprute/oppløsningsteknikk osv.

- Ådret stolper i mahogny, først med Solo, og deretter i olje.

- Var generell håndlanger for Kjell, og fikk dermed se alle teknikker og utførelser.

- Malte tak.

- Lagde imiterte stålknotter med forskjellige skyggelegginger på de ådrete dørene. Brukte air-brush sprøyten.

Fikk prøve å bruke den, med både blanding av fargen, opptegning, beregning

av lys/skygge, maskering og sprøyting med sjablonen.
(Fikk dermed en viss feeling med sprøyten og styreknotten.)

Det meget interessant å jobbe med denne type maling, i motsetning til f.eks. restaureringsmaleri.

Denn type maleri skal eksempelvis:

- maks holde 5 år, før neste oppussing med de tidsriktige trendene for interiør og bruk/behov.

- Malerarbeidet må skje spesielt fort. Restaurant/natt-klubb -bransjen taper mye penger pr. stengt dag. Siden det ikke stilles spesielle behov for slitestyrke, utføres dermed jobbene veldig fort, med de produktene som tilfredsstillende de samme behovene.

Tidspresses er oftest enormt, og man jobber under et helt annet stress enn vanligvis.

- Typen dekor og fargevalg er mye råere og ekstrem enn hva man velger til eks. private hjem, kontorer osv. Det gjør oppgavene ofte veldig spennende.

Var ellers med på montering av dekorert sky-malerier på lerrett i tak, monteringer ellers, og forefallende arbeid.

Det var en spesielt lærerik uke.

Forklarende tekst til foto fra.

Prosjekt nr. 30
Air-brush. Kjell Harila

- 1) Rederiet pub / Fregatten restaurant på Aker brygge i Oslo.
Maling av blå striper for å illudere skipspipe.
Oppmåling og maskering før sprøyting.
- 2) Kjell skyggelegger stjernen med air-brush - sprøyten.
- 3) Slett tredør etter bruk av maling, sjabloner og skyggelegging.
- 4) Detalj av skyggelegging, høyre side av døren fra bilde nr. 3.
- 5) Big Horn - restaurant i Sandefjord
Malt himmel rammet inn i opplyst ramme.
- 6) Ådring og skyggelegging av dør.
- 7) Div. lasurteknikker og skyggelegging på veggene i restaurant.

Prosjekt 30
Air-brush. Kjell Harila

Bilde 1

Bilde 2

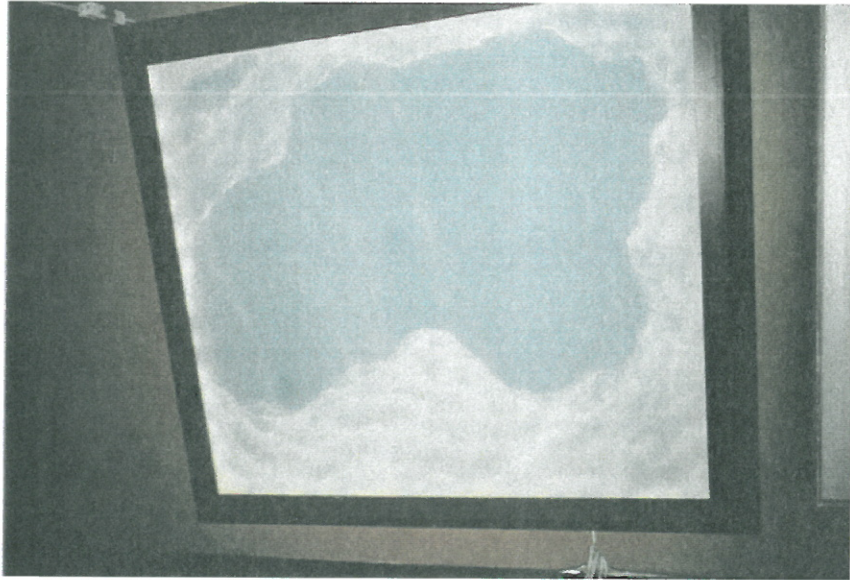

Bilde 3

Bilde 4

Prosjekt 30
Air-brush. Kjell Harila

Bilde 5

Bilde 6

Bilde 7

Prosjekt nr. 31

Skriftmaling -
dekorasjonsmaling

Valdresroser og folkekunst

Hos malermester Knut Øystein Bakken

i Valdres

17 - 21 november 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

Uken gikk hovedsaklig med til ren **øvelse og trening i skriftemaling**. Skrift er noe man må øve og øve på for å lære, med det er selvfølgelig visse rettesnorer man skal følge.

De første 3 dagene var kun trening, de 2 siste brukte jeg til å lage en reell oppgave.

Det var å konstruere og skrive 3 skilt til en Brukt/antikkhandler i Aurdal.

Jeg fikk dessuten se og følge malermester Bakken mens han malte **figurative motiver** på dørspeil, og jeg fikk også et grundigere innblikk i hans virkeområde, dvs. **bygde-malingskunsten**, med røtter langt bakover i den norske folkekulturen.

Vi var bl.a. på Fagernes Hotel og studerte dekoreringen som er utført der, og førte hele tiden en debatt og samtale om de forskjellige dekorene.

Fikk også se og studere m.m. Bakkens tidligere arbeider, og bilder fra bl.a. kirker osv., som han selv har for inspirasjon.

Leste litt litteratur han har om bl.a. rosemaling.

Det er svært lærerikt og inspirerende å få være med malere som driver på et nytt og annerledes felt innen faget enn hva som er mitt vanlige område.

Vi snakket endel om **Kunstforståelse**, og om å SE kunst.

(Var dessuten på besøk hos en venn av Knut, Dag Gimle, en fulltids kunstner, som kun lever av å selge maleriene sine. Han hadde nettopp flyttet inn i et nytt atelier, som vi var og kikket på.)

Stikkord angående folkekunst/kineserier:

- **Symboler**, ikke nødvendigvis menes det akkurat hva det forestiller.

Skaper illusjon og ideer, paralleller og assosiasjoner.

- **Flatene** skaper bevegelser, ikke volumet/perspektivet.

(Om man prøver å skape dybde uten helt å mestre det, er det å drite seg godt ut.)

Folkekunstnerne malte nok først det enkle fordi de ikke kunne mere, men denne typen av maleri videreutviklet og foredlet kunstnerne til en egen kunstform.

Stikkord for skriftemaling:

- 1) Smøre inn plate/underlaget med en 50/50 % olje/terpentin, slik at man "feter" opp underlaget, gjør det glattere og lettere å male på.
- 2) Male (med enten støtte av hånd eller stokk) *ovenifra*, så loddrett som mulig opp fra underlaget.
- 3) Lange hele drag, uten stopper og skjøter.
- 4) Lære å se bokstavenes *forhold og VERDI* til hverandre.
Dvs. bokstavenes forskjellige høyde i forhold til hverandre, og dermed forskjellige bredde.
- 5) Kjenne til *stammen* på bokstaven:
F.eks. "K" har stammen på *første* streken i k.
- "u" har stammen på *bakerste* strek i u'en.
- 6) Den type "rosemalingsbokstaver" som jeg øvde på, skal det være en "svung" på midten av stammen på bokstaven. Denne svungen skal være jevnt over lik på alle bokstavene, *ogmidt* på bokstaven, ikke hengende nede langs "foten" av bokstaven.

Penselen skal være forholdsvis spiss ytterst, og fyldig på midten.

Penselen jeg brukte:

- 3, -series 54, Rigger Sable

Malingen:

Blandet den ønskede fargen med kunstnerfarger og sparkel, og blandet pastaen ut etterhvert som jeg trengte mer, *på* paletten.

Forklarende tekst til foto fra:

Prosjekt nr. 31

Skriftmaling - Knut Øystein Bakken

- 1) Øvingsplater på bokstaver og skrifttyper.
- 2) Ferdigmalte skilt.
- 3) Nærbilde av skilt
- 4) Ferdig skilt til Valdres brukthandel

Prosjekt 31
Skriftmaling - Knut Øystein bakken

Bilde 1

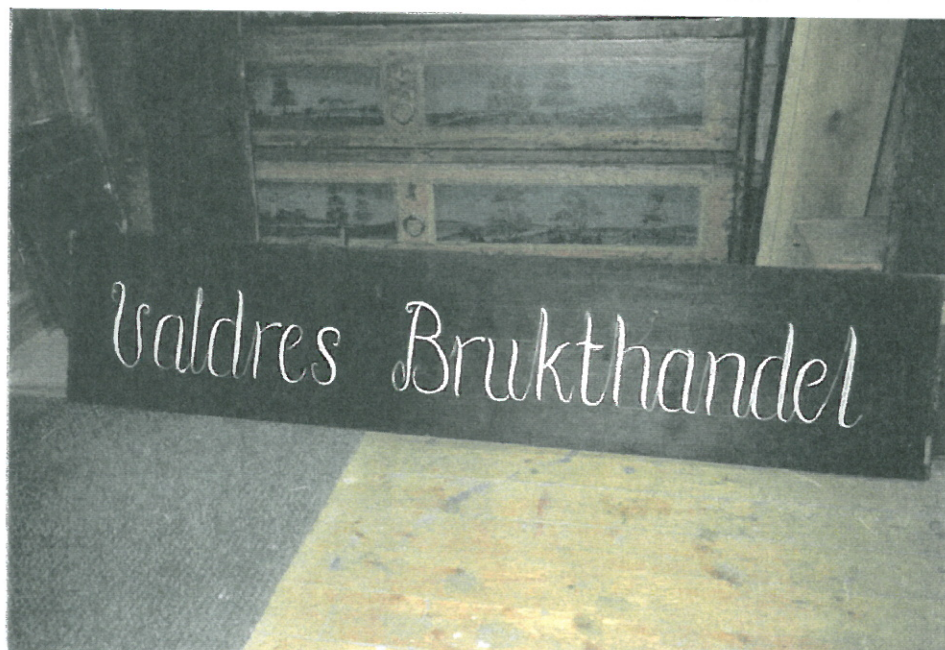

Bilde 2

Prosjekt 31
Skriftmaling - Knut Øystein Bakken.

Bilde 3

Bilde 4

Prosjekt nr. 32

Utprøving av norske
linoljemalinger

ved Teknologisk Institutt
med Asbjørn Gundersen

Mandag 24 november 1997
Onsdag 10 desember 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

UTPRØVINGEN AV LINOLJEMALINGER:

Dette var en undersøkelse bestilt av Riksantikvaren gjennom NIKU. Den tok for seg 7 forskjellige malinger, i fargene rødt & hvitt, tilsammen 14 sorter.

Alle malingene var på anonyme bokser, uten at vi under hele undersøkelsen visste hvilken som var hvilken.

Malingene var produsert fra 4 forskjellige fabrikater.

Grunnen til at man prøvde ut både rødt og hvitt, er at pigmentene i seg selv kan utgjøre store forskjeller, på dekkevne, konsistens, striping, korning osv. Første dagen var selve utprøvingen, den andre dagen var som en devaluering av malingen. Såsom utseende, tørk, glansforskjeller osv.

Undersøkelsen av prøvene var allerede gjort på andre vis, f.eks. på kjemilaboratoriet, værmaskinen osv.

Hva Asbjørn Gundersen og jeg skulle gjøre, var å prøve ut malingene manuelt, for å finne de forskjellige egenskapene til de forskjellige malingene, og i forhold til hverandre.

Vi tok for oss en og en maling, og prøvde den ut på forskjellige underlag:

- Slett speildør
- Høvlet panelbord
- Uhøvlet panelbord
- Gråpapir
- Drypp-prøve på spesielle papir for å sjekke innsuget

Med ferdig oppsatte skjemaer for hvilke opplysninger man var ute etter, prøvde vi ut hver maling på de forskjellige underlagene. Målet var å finne ut:

- Bunnfelling
- Deling/oppflyting av oljen
- Farge/utseende
- Striping
- Korning
- Innsug i underlaget
- Dekkevne
- Drypping
- Tixotrop
- Lang/kort maling
- Tørketid
- Overlapping
- Skjøting
- Glans

Tilslutt hadde vi en oppsummering, og konkludering om hvilke av malingene som idet hele tatt er brukbare til interiør og listverk innvendig, og en helhetsvurdering av hver enkelt av malingene.

(Jeg har vedlagt noen eksempler på vurderingene.)

DIVERSE FAGOPPLYSNINGER:

- Zink kan ikke balndes med alkyd.
- Linoljemaling inneholder 15 % zink.
- Zink dreper fuktsoppen, som trenger inn i malingen.
(Derfor kan man jo spørre seg om det er så gunstig å bruke denne zinkholdige malingen innvendig.)
- Linoljemolekylet trekker til seg vann. Det kan transportere fuktigheten ut & inn. Dermed er det alltid en "fluktvei" ut for vannet gjennom malingen. Alkyden til motsetning er helt tett. Derfor kommer ikke maling inn, men om det allikevel kommer fukt inn fra f.eks. lekkasjer i konstruksjon, bord el.l., kommer ikke vannet ut heller.
- Overmaling over utvendig vanntynnbar maling, bør brukes linoljemaling. Linoljen inneholder 15 % zink, som dreper fuktsopp, og oljen trekker også inn i malingsfilmen, bedre enn hva en alkyd ville gjort.

Forklarende tekst til foto fra:

Prosjekt nr. 32

Teknologisk Institutt. Utprøving av linoljemaling.

- 1) Asbjørn Gundersen gjør prøveoppstryk.
- 2) Dør med 7 forskjellige typer malinger
- 3) Nærbilde av to forskjellige typer malinger
- 4) Prøver på hvor mye olje/linolje det fantes i de forskjellige malingene.
Prøver på trekkpapir.

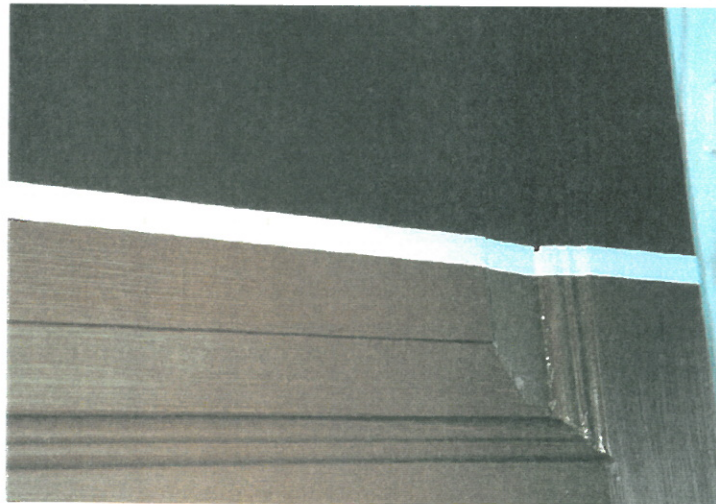
Prosjekt 32
Teknologisk Institutt. Utprøving av linoljemaling

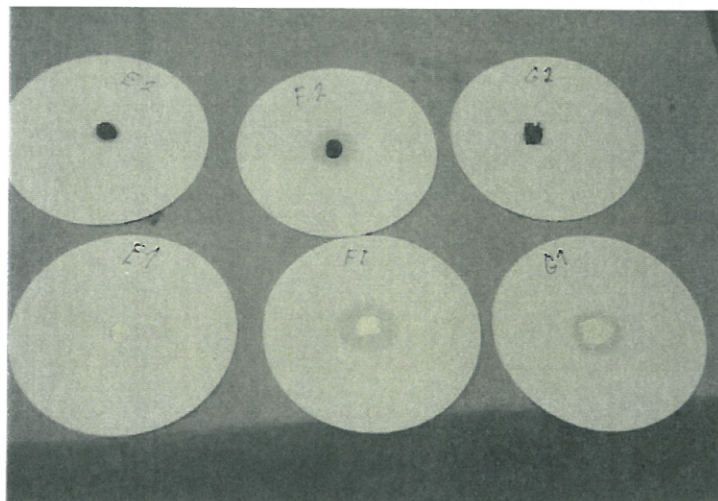
Bilde 1

Bilde 2

Bilde 3

Bilde 4

Prosjekt nr. 33

“Tverrsnitt gjennom Arkitekturhistorien.”

Arkitekturteori & -historie.

Hospitering ved Norges Arkitektthøgskole, Oslo

24 november - 19 desember 1997

Stipendiat Anne Louise Berg

KURSETS LÆRERE:

Thomas Thiis-Evensen	- Professor dr. philos
Kolbjørn N. Nybø	- Amanuensis
Christian Nordberg-Schulz	- Professor dr. techn.
Knut Ljøgodt	- Kunsthistoriker
Bjørn N. Sandaker	- Førsteamanuensis

KURSETS TEMA:

Arkitekturhistorisk forskning stiller gjerne to hovedgrupper av spørsmål. Det ene er:

- hva er **spesielt** for de enkelte epokers arkitekturverk?
- hva er **felles** for arkitekturen som fenomen gjennom tidene?

Målet er å få et helhetlig inntrykk av arkitektur- og stilhistorien fram til idag, og hvordan den gjennom hele historien har forandret og videreutviklet seg, samtidig som man ser at det allikevel er de samme uttrykk og arkitekturelementer- og filosofier som gjentar seg, gang på gang. Arkitekturhistorien gjentar seg, og søker hele tiden tilbake til det "rene," og originale.

Emnene det ble forelest i:

- Den europeiske arkitekturs historie
- Kunsthistorien
- Folkearkitekturs historie
- Nordisk arkitekturhistorie

Parallellt med forelesningene var det satt opp en pensumlitteratur:

- Jordan R. Furneaux:
Aconcise History of Western Architecture
- E.H. Gombrick, :
Verdenskunsten
- Gunnar Bugge:
Stav og laft i Norge
- Thomas Thiis-Evensen:
Europas arkitektuhistorie; fra ide til form

Kurset var meget lærerikt og interessant, og de dyktige forelesere viste et helhetlig bilde av hele arkitekturhistorien, fra begynnelse til slutt. Foruten om pensumet, har jeg skrevet nøye notater fra alle forelesninger.

VEDLEGG:

Ad pensumlitteratur Arkitekturteori-og historie.

Det gjøres oppmerksom på litteraturstudiet tilknyttet delkurset i Arkitekturteori og -historie november/ desember 1997. Oppgitt pensumlitteratur danner grunnlag for forelesninger og oppgaver og forutsettes lest gjennom semesteret som forberedelse til dette. Litteraturseminar vil bli holdt ca. medio oktober. Nærmere tidspunkt vil bli opplyst om på oppslagstavlen.

Sammenfatning i stikkordsform av et tverrsnitt gjennom arkitekturhistorien.

Som uttrykksformer er arkitektur og kunst både skiftende og konstant.

Stilene, som viser uttrykksformenes *skiftninger*, reflekterer historiens ulike holdninger og prioriteringer. Arkitektur og kunst opptrer aldri i et vakuum men synliggjør endringene i kulturenes og menneskenes livsvilkår.

Typene, som viser uttrykksformenes *konstanter*, angår de romformene og motivene som stilene varierer over. Disse formene reflekterer våre helt grunnleggende handlinger i rommet og er de samme til alle tider, slik som "å komme frem", "gå inn", "falle til ro", "åpne", "lukke" osv.

Stilene

Det kan grovt sett stilles opp åtte ulike stiluttrykk som gjennom ca. 5000 år har synliggjort de viktigste periodeskiftningene i Europas kulturutvikling.

Ca. 3000-30 f. Kr.

Stil: **Egyptisk.**

Tidsholdningen var preget av ønske om uforanderlighet og orden. Politisk og religiøst var perioden dominert av synet på farao som gud og Nilens årvisse oversvømmelsene som etablerte den faste rytmen i tilværelsen.

Arkitekturuttrykket var preget av massivitet og tyngde og streng symmetri. Abstrahert og stillisert kunstuttrykk.

Landskapet ble behandlet som et symbolsk uttrykk for guddommelig orden og *byene* var preget av dominerende

akser og strenge rutenett. Typiske *bygninger* var pyramidene og templene preget av kompakte trekantformer og omsluttende murer.

Ca. 700-30 f. Kr.

Stil: **Gresk.**

Tidsholdningen var preget av ønsket om menneskelig frihet og individualisme. Athen innførte demokrati på 400-tallet, og vitenskap og kunst blomstret.

Arkitekturuttrykket var preget av søylesystemet med differensiering i ulike ordener slik som dorisk, jonisk og korintisk, der hver av dem uttrykte menneskets skikkelser.

Kunstuttrykket var naturalistisk og idealiserende.

Landskapet ble sett på som fylt av gudommelige naturkrefter som mennesket måtte respektere. *Byene* var organiske med gater og bygninger fritt plassert i forhold til terrenget, mens typiske *bygninger* var de kneisende templene med detaljer i sterke farger og halvrunde teatre som lå i bakkehelninger med utsikt over landskapet.

Ca. 200 f. Kr. -300 e. Kr

Stil: **Romersk.**

Tidsholdningen var dominert av ønsket om orden og organisert lederskap. På grunnlag av et strengt militærsystem og utviklet ingeniørkunst, bygget Roma opp et verdensomspennende imperium underlagt en guddommelig keiserideologi.

Arkitekturuttrykket var preget av en videreføring av det greske søylesystemet men ordnet strengt aksialt og kombinert med hvelv og betongstøpteknikk. *Kunstuttrykket* var naturalistisk og realistisk men utviklet seg etterhvert i symboliserende retning.

Landskapet ble først og fremst behandlet som noe som skulle overvinnes og beherskes av veier, broer og akvedukter. *Byplanen*, "castrum", hadde sin opprinnelse i organiseringen av militærleirene med kryssende hovedakser og strengt rutenett. Typiske *bygninger* ved siden av templene, var idretts- og underholdningsbygg slik som amfiteatre, veddeløpsbaner og badeanlegg. Pantheon i Roma (128 e. Kr.) er et av romertidens djerveste bygg både estetisk og konstruktivt.

Ca. 300-1400.
Stil: **Middelalderen.**

Tidsholdningen var preget Kirkens idealer basert på et livsfornektende og spiritualisert menneskesyn. Gjennom misjon og organisasjon ble kristendommen dominerende ideologi over hele Europa og underlagt Paven som åndelig autoritet. *Arkitekturuttrykket* var preget av utviklingen av kirkerommet fra bysantinsk til gotisk tid. Det ble lagt vekt på symbolisering, oppløsning av veggene i mosaikker og glassmalerier og sterk vertikalisering i form av høye innerom, tårn og buer. Kunstuttrykket var abstrakt og symboliserende og fremstilte mennesket som inspirert og helliggjort. *Landskapet* ble betraktet som farefullt og truende og måtte helliggjøres og temmes ved bygging av gudshus og anleggelse av pilgrimsruter. *Byene* var organiske og selvgrodde og vokste gradvis opp rundt borger og klostre og langs handelsveier og knutepunkter. Typiske *bygninger* var kirker og katedraler men etterhvert også rådhus og markedshaller. Gotiske kirker som katedralene i Chartres og Notre Dame i Paris er mektige eksempler, det samme er stavkirkene og Olavskirkene i Norge. Også borger og festningsanlegg vitner om tiden og de urolige feidene særlig i begynnelsen av middelalderen, men også om styrken i maktkampen mellom konger og paver.

Ca. 1400-1600.
Stil: **Renessansen.**

Tidsholdningen var preget av en ny intellektualisme med vekt på kunnskap og humanisme. Bakgrunnen lå i utviklingen av de selvstendige byenes handelsvirksomhet og den gradvise frigjøringen fra kirke og feudalesen. Et viktig skille markerte Reformasjonen på begynnelsen av 1500-tallet. *Arkitekturuttrykket* var preget av en tilbakevending til det klassiske med gjeninnføring av søyleordnene og vekt på geometri og orden. Kunstuttrykket ble igjen naturalistisk og romavbildende ved hjelp av perspektivet og studier av naturfenomenene. *Landskapet* ble betraktet som ufullkommet i sin villskap og trengte menneskets inngrep i form av kultivering og geometrisering. *Byenes* planer avspeilte tidens idealbilder som kombinert med behovet for forsvar førte til utviklingen av den sentraliserte stjernebyen. Typiske *bygninger* var sentralkirken og villaen begge formet etter enkle geometriske prinsipper og utstyrt med motiver hentet fra den gresk-romerske arkitekturav. Særlig karakteristisk er Palladios villaer med den kuppelbekrante Villa Rotunda som iøyenfallende eksempel,

Ca. 1600-1780.

Stil: **Barokken.**

Tidsholdningen var preget av ønsket om dominans og syntese. Etter renessansens individualisme ble målet igjen å etablere de store helheter med utgangspunkt i religiøse og verdslige institusjoner. Romerkirkens motreformasjon og de franske enevoldsidealene var begge tuftet på sentraliseringen som maktprinsipp.

Arkitekturuttrykket var preget av dramatiske virkemidler med vekt på pulserende romdannelser og strenge akser og symmetrier. Kunstuttrykket var preget av emosjonelle virkemidler som kontraster og overlappinger og store skiftninger mellom lys og skygge.

Landskapet ble beheket av temmende symmetrisering holdt sammen av store utblikk og kryssende akselinjer. *Byene* ble formet tilsvarende med store avenyer og akser som sprang ut fra monumentale sentralplasser. I *bygningene* ble det lagt vekt på fasadens utforming med kirkebygg og slott som de viktigste byggeoppgavene. Peterskirken i Roma (ferdig 1660-årene) og Versailles utenfor Paris (1685) er mektige eksempler på tidens arkitektursyn.

Ca. 1780-1900.

Stil: **Historismen.**

Tidsholdningen var preget av det eksperimenterende og skiftende både teknologisk, sosialt og politisk. Viktige forutsetninger for dette var den franske revolusjon med dens rop på "frihet, likhet og brorskap" og den industrielle revolusjonen i England med sin introduksjon av maskinelt tilvirkede produkter.

Arkitekturuttrykket var preget av stilblanding der man fritt kunne bruke historiens former for å tilsvare de mange nye behov for løsninger. Kunstuttrykket var like sammensatt, med eksperimenteringer fra det heroiske i begynnelsen av 1800-tallet til det ekspresjonistiske og abstrakte i slutten av perioden.

Landskapet ble betraktet som et sted for opplevelse, som en romantisk tilflukt bort fra det tette livet i de voksende og overbefolkede byene. *Byene* selv var preget av hurtig vekst og planleggingen tok sine modeller både fra middelalderen og barokken. *Bygningene* var på samme måten preget av stilblanding men også av de nye materialene jern og glass. Viktige byggeoppgaver var jernbaner og broer, men også leiegårder og foretningsbygg, museer og operaer. Typiske eksempler er Eiffeltårnet og operaen i Paris, og her hjemme Slottet, Universitetet og sveitserstilen.

Ca. 1900-
Stil: **Moderne.**

Tidsholdningen i vår tid er grunnleggende preget av arven fra forrige århundre med vekt på betydningen av kollektiv og individuell frihet. Det første som en forlengelse av industrialiseringen med massenes og arbeidernes frigjøring, det andre som en forlengelse av den teknologiske utviklingen innen kommunikasjon, media og informasjon.

Arkitekturuttrykket har på samme måten vært preget av ønsket om åpenhet og forandring, med vekt på stilfrigjøring, ny teknologi og fri plan. Kunstuttrykket har hatt tilsvarende mål med vekt på abstraksjon og subjektivisme.

Landskapet er i stor grad blitt betraktet som en resurs med det primære mål å utnytte og å beherske dets fysiske kvaliteter. Utifra behovet for "luft og grønt" har *byene* vært planlagt utifra den åpne plans prinsipper med blokker og høyhus stilt fritt inn i landskapet.

Bygningene har i første del av vårt århundre vært dominert av funksjonalismens tro på arkitektur som et enkelt og abstrakt funksjonsuttrykk. Mot slutten av århundret preges debatten av høyst sammensatte tendenser, der individuelle opplevelser tilknyttet sted, historie og estetikk også kreves uttrykt i arkitekturen. En særlig betydningsfull arkitekt i den første del av århundret var sveitseren Le Corbusier, mens den siste tiden har vært preget av så ulike skikkelser som amerikaneren Robert Venturi, luksemurgeren Leon Krier og polsk-amerikaneren Daniel Liebeskind.

Prosjekt nr. 34

Malerfagets videregående
utdannelse

ved Odense Tekniske Skole

Emne: "Renovering 1 & 2"

5 januar - 13 mars 1998

Anne Louise Berg

Intensjon

Min motivasjon for å studere ved skolen i Danmark hadde flere grunner:

- Skolen virket meget interessant og lærerik, med entusiastiske lærere med et høyt kunnskapsnivå.
- Her fikk jeg muligheten til en systematisering av den kunnskapen jeg allerede hadde tilegnet meg, på en både teoretisk og praktisk måte.
- Behov for ekstra tilgang på kunnskap, pga. manglende systematisk opplæring og oppfølging fra ressursgruppe og arbeidsgiver.
- Muligheten til et inspirerende og mer kontinentalt miljø og andre innfallsvinkler til malerfaget enn miljøet i Norge gir.
- Muligheten og erfaringene det gir å gå i et allerede etablert høyere utdanningnivå for malerfaget, som det på sikt er meningen å få i Norge.

Skolens Pensum

Dette semesteret var det første, med 2 fåfølgende:

- Design, form & farge, 20 uker
- Kalkulasjon, 10 uker

Renovering 1 &2:

Semesteret varte 10 uker, og innebar disse emnene:

- Stilhistorie, - Antikken til ca. 1920
- Materiallære, Typiske historiske og renoveringsprodukter
 - a) Linoljemaling
 - b) Kalkmaling & Fresco
 - c) Limfarge
 - d) Forgylling - matt & blank
 - tre og glass
 - e) Diverse gamle malingsteknikker
 - ådring, - marmorering, - sjablon, - grisailles
 - f) Lovverk og bevaringsbestemmelser for fredede bygninger og områder, og praktiseringen av disse
 - g) Studieturer
 - Kirker m/kalkmalerier, romansk og gotikk til det moderne
 - Kunstutstillinger

Semesteret innebar 2 større prøver / prosjekter, og en avsluttende eksamen, både skriftelig teori og maling / tegning.

Prøve 1: Utvendig renesansse-fasade (i Odense sentrum)

- Fargevalg og produktbeskrivelse
- Beskrive hvordan fredningsbestemmelser gjelder og fungerer i dette området, og konsekvensene disse får.

Prøve 2: Interiør Barokk

- En gitt tegning vi skulle forstørre og avtegne på papp
Motiv: Vegg med en barokkdør og brystning
- Fargesetting, materialvalg og valg av tidsriktig dekor

Eksamen:

- 1) Fargesetting og materialvalg av 2 sidestående fasader
 - a) Teglsteinfasade m/ malte gesimser, vinduer og gavl
 - b) Kalkpusset fasade
- 2) trappegang innvendig, 3. etasjer
 - Fargesetting og materialvalg, fra tidsperioden fra 1850

Begge prøvene og eksamen hadde en egen vurdering av den tekniske utførte delen av presentasjoner, plansjer og tegninger, og en for det skriftelige teoretiske, og alt dette framførte vi for lærere og medelever.

skolen var meget intensiv i løpet av de 10 ukene, med en variert lærerstab som var meget interessert i å lære bort.

Hovedlæreren har tidligere fungert som kirkekonservator, lærere profesjonelle på fargelære, og skolen leier også inn krefter utenifra som f.eks. arkitekter.

Skolen ga muligheten til:

- Store muligheter til selvstudium og praktisering på kveldene
- Danskene har en annen og kanskje større yrkesstolthet for faget sitt
- Høyere skole- og kunnskapsnivå, mere Europeisk-inspirert

Konklusjon

Noe av pensumet hadde jeg vært borte i tidligere gjennom min stipendiatperiode, men gjennom en systematisk undervisning med kunnskapsrike lærere, fikk jeg satt stoffet og kunnskapen mer i system, og fylte de "sorte" hulene med informasjon. Dessuten var det mye nytt stoff, metoder og produkter jeg ikke hadde prøvd før. Ikke minst var det godt å være deltagende i et etablert og større malerfaglig miljø.

Anne Louise Berg

09.02.98./cea

- Har gennemgået modulet Renovering 1 på malerfagets videre -
gående uddannelse ved Odense tekn. skole, kurset der er på 5
uger er et af de 8 moduler uddannelsen består af (se bilag)

Uddannelsen ligger i AMU regi og registreres derfor ikke med
en karakter målt i tal.

Men Anne Louise Berg har lagt så stor flid, initiativ og dyg -
tighed i løsningen af opgaver og prøver, at skulle det måles
efter en karakterskala med 13 som max. ville det være rimeligt
og fortjent at udtrykke præstationerne som værende 11 næsthø -
jeste karakter.

Med venlig hilsen

Carl Egon Andersen
ledende lærer

Anne Louise Berg

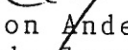
16.03.98./cea

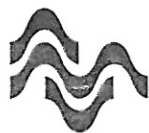
- Har nu afsluttet modulet Renovering 2 på malerfagets videre -
gående uddannelse ved Odense tekn. skole, kurset der er på 5
uger udgør sammen med modul 1 den samlede renoveringsdel af
uddannelsen på 10 uger.

Uddannelsen ligger i AMU regi og registreres derfor ikke med
en karakter målt i tal.

Men der er fra Anne Louise Berg lagt så meget i det stillede
pensum at skulle det måles i tal ville det være i den øverste
ende af skalaen 11 - 13, (13 skalaen)

Med venlig hilsen

Carl Egon Andersen
ledende lærer

AMU-Uddannelsesbevis

Anne Louise Berg

260671-001*

har med tilfredsstillende resultat
gennemført den kompetencegivende arbejdsmarkedsuddannelse

C0111 1 Renovering 1.

185 lektioner

i perioden:

den 05.01.98 til den 06.02.98

Uddannelsen er godkendt af Uddannelsesrådet og udviklet af
Malerfagets faglige Fællesudvalg

Formål/mål:

Deltageren har en sådan viden om og færdigheder i

- bygningsrenovering
- stilperiodernes kendetegn
- værktøj og materialer
- udførelse af ældre maleteknikker

at deltageren er i stand til at benytte disse emneområder i gennemførelsen af
maletekniske renoveringsopgaver.

Bygningsrenovering:

Deltageren har et sådant kendskab til

- gældende frednings- og byfornyelsesbestemmelser
- de enkelte ældre maleteknikkers traditionelle anvendelsesområder

at han besidder en faglig holdning til, hvor og hvornår man benytter forskellige
maleteknikker i forbindelse med bygningsrenovering.

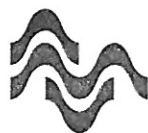
Stilperiodernes kendetegn:

Deltageren har opnået et kendskab til stilperiodernes

- farveudtryk
- byggeteknik
- arkitektoniske udformning

Værktøj, materialer og udførelse:

*AMU-uddannelser er erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse,
som vedligeholder, udbygger og forbedrer kursisternes faglige og
almene kvalifikationer, så de passer til arbejdsmarkedets behov
både på kort og lidt længere sigt.*

AMU-Uddannelsesbevis

Anne Louise Berg

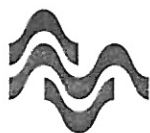
260671-001*

Deltageren besidder en viden om skiftende tiders værktøj, bindemidler, pigmenter og metalleres anvendelsesområder og muligheder.

Deltageren besidder et indgående kendskab til de centrale elementer i udførelsen af ældre mateteknikker.

Odense Tekniske Skole

AMU-uddannelser er erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, som vedligeholder, udbygger og forbedrer kursisternes faglige og almene kvalifikationer, så de passer til arbejdsmarkedets behov både på kort og lidt længere sigt.

AMU-Uddannelsesbevis

Anne Louise Berg

260671-001*

har med tilfredsstillende resultat
gennemført den kompetencegivende arbejdsmarkedsuddannelse

C0112 1 Renovering 2.

185 lektioner

i perioden:

den 09.02.98 til den 13.03.98

Uddannelsen er godkendt af Uddannelsesrådet og udviklet af
Malerfagets faglige Fællesudvalg

Formål/mål:

Deltageren besidder et sådant kendskab til ældre malematerialer og teknikker, at deltageren er kvalificeret til at planlægge, forestå og udføre maletekniske renoveringsopgaver.

Bygningsrenovering:

Deltageren besidder en faglig holdning til, hvor og hvornår man benytter forskellige maleteknikker i forbindelse med bygningsrenovering.

Deltageren kan planlægge, forestå og udføre renoveringsopgaver i henhold til gældende frednings- og byfornyelsesbestemmelser.

Deltageren kan angive, hvilken typer ældre maleteknikker, der bør anvendes til løsning af konkrete renoveringsopgaver.

Deltageren kan henføre forekommende renoveringsopgaver til samtidige stilperioder ud fra en indgående viden om de enkelte perioders form og farveudtryk samt arkitektoniske og byggetekniske kendetegn.

Værktøj, materialer og udførelse:

Deltageren besidder en viden om skiftende tiders værktøj, bindemidler, pigmenter og metalleres anvendelsesområder og muligheder.

Deltageren besidder et indgående kendskab til de centrale elementer i udførelsen af ældre maleteknikker.

AMU-uddannelser er erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse,
som vedligeholder, udbygger og forbedrer kursisternes faglige og
almene kvalifikationer, så de passer til arbejdsmarkedets behov
både på kort og lidt længere sigt.

Avsluttende hovedoppgave for
stipendiat i malerfaget

Aasen - gården på Røros

Utført av
Anne Louise Berg

25 mai - 18 juni 1998

Veiledere: - Jon Brønne, NIKU
- Malermester Einar
Syrstad

Innholdsfortegnelse

- Innledning og intensjon
- Husets historie
- Hovedoppgavens praktiske innhold
- NIKU's registreringsrapporter
- Registrering og tilstandsrapport pr. 25 mai, v/ oppstart
- Bjørn Aasen m. fl.'s forberedende arbeidsoperasjoner
- Malermester Einar Syrstad's forberedende arbeidoperasjoner
- Stipendiatens arbeidsprosess og behandlinger
- Østerdalsådring
- Frihåndsdekor
- Tillaging av linoljemaling
- Laserende pigmenter og maling
- Alternative behandlinger og utprøvinger på dørene
- Linoljemaling til bruk ved bevaring av verneverdige bygninger
- Fotodokumentasjon m/ forklarende tekst til bildene
- Timelister og oversikt over arbeidsprosessene

Innledning og intensjon

Gjennom snart 3 år som stipendiat for malerfaget, har jeg vært innom flere av fagets innholdsrike og varierte arbeidsområder.

Det vil si oppdrag og hospitering innen alt fra moderne kjemilaboratorier, museer og konservatorer, moderne dekorasjonsmalere, restaurering og rekonstruering av gamle dekorasjoner og teknikker, arkitekturhistorie, skiltmaling m.m.

Av de erfaringer og observasjoner jeg har gjort i perioden som stipendiat, har jeg bestemt meg for å ta den avsluttende hovedoppgaven innenfor emnet:

- Restaurering.

Gjennom undersøkelser og samarbeid med teknisk konservator Jon Brønne ved NIKU, lykkes det å finne et innholdsrikt og variert maler- og restaureringsprosjekt for min avsluttende hovedoppgave.

Dette prosjektet skal fungere som en oppsummering og praktisk gjennomføring, hvor jeg får vist den kunnskapen og holdninger til problemstillinger, som jeg har tilegnet meg gjennom stipendiatperioden.

Aasen-gården er en av de 8 første enkeltbygninger/gårder som ble fredet av Riksantikvaren i 1923 på Røros. Siden er Røros (med sine fredede bygninger) kommet med på UNESCO's liste siden 1982.

Dette gjør selvfølgelig bygningen og restaureringen av denne, spesielt interessant.

Fredning av bygninger, arkitektur og forskjellige byggestiler og stilarter er meget viktig for å forstå og opprettholde vår egen kulturarv og historie.

Bevaring av bygningsmasse og dermed historien og tradisjonen av håndverket, den handleborne kunnskapen som har gått i arv gjennom generasjoner, blir bevart gjennom disse gamle bygningene.

Derfor ser jeg det som svært viktig å bevare, registrere og lære av de gamle håndverkerne, materialene, teknikkene og arbeidene de har utført.

Aasen-stua er et godt eksempel på nettopp denne type bevaringsverdige og gode håndverk.

Husets historie

Huset og plassen har en meget sentral plass i Røros' historie. Hans Olsen fra Tännäs, slo seg ned på Røros rundt 1620, som bonde, fisker og fangstmann. Han anla gården på Hitteråsen, hvorfra han også tok navnet, Aasen. På den tiden var det kun et lite antall gårdsbruk i dette området, og enkelte seteranlegg for nabobygdene.

Hans Olsen Aasen er en sagnomsust person, og historien forteller at han var på reinsdyrjakt da han fant malmen. Da reinsdyret han hadde felt, i dødskampen sparket løs mose og torv fra berggrunnen, så blinket det i kopper, der hvor fjellet kom til syne.

Han tok noen steiner med seg, og historien fortsetter med at Lorentz Lossius som reiste rundt og lette etter malmforekomster, ser disse steinene. Deretter kom koppergruva, smeltehytta og storindustrien til, som ble oppstarten til bergverket og bergstaden Røros.

På gården som idag fungerer kun til boligformål, lever Aasen-slekten i 12.te generasjon.

Ingen av husene som står idag går tilbake til Aasens tid. I store trekk har gården fått sitt preg omkring 1850, da det var store ombygginger.

Det er til rundt denne tidsperioden dagligstuen skal tilbakeføres.

Anlegget utgjør et komplett tun, med våningshus (stuggu), eldhus, låve, fjøs, vedskjul, stall, loft og bur.

Ved siden av eldhuset står brønnen med vippe og midt i tunet en vannpost.

Smia står et stykke utenfor tunet i nordlig retning.

Våningshuset er en to-etasjes, laftet lån, med utvendig stående panel, og saltak tekket med torv.

Anlegget ble restaurert i 1960-70 årene, våningshuset ble modernisert i 1959, og interiørets farger malt i 1960.

På østre gavlveggen i 2. etasje er det malt et portrett av Hans Aasen.

Hovedoppgavens praktiske innhold:

Stuen i Aasen-gårdens skal tilbakeføres til en interessant tidsperiode, **klassisismen** fra omkring 1830, og restaureringen omfatter oppgaver

- Flatemaleri
- Tillaging av linoljemaling og brekking til orginalfargene
- Glanskontroll av malingsfilmen
- Frihåndsdekorasjoner, rekonstruksjon
- Østerdalsådring på brystning etter orginaltegning, rekonstruksjon

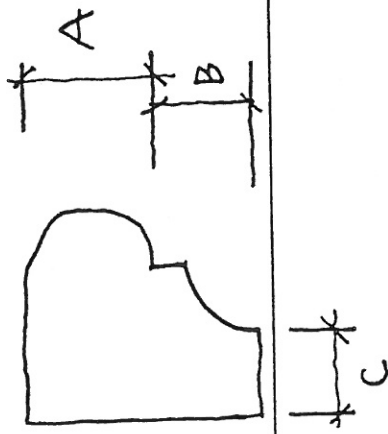
Tilstand og utseende før tiltak

Top.nr./navn 3.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården"	Rom nr. 102	Dato 29.3.98
Bygningstype Våningshus	Funksjon Stue	Sign. JBr.
Tak	Bordtak, upløyd?, fallende bredder, ligger Ø/V. Malt hvit med alkydmaling. Malingen er påført med rull. Kraftig kitting mellom bordene. Kittet har delvis løsnet og det er opp og avskallinger i kittet mellom bordene. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Taklist/gesims	Stussbrett og taklist som består av et høvlet bord som er profilert i nedkant. Malt som tak. I underkant av bjelkene løper det en profilert løpelist. Denne er malt mørk brun med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Takbjelke	Takbjelker ligger N/S. Bjelkene er avfaset i nedkanter. Malt hvite som tak. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Vegg	Stående glatt panel, fallende bredder. malt mørk grårosa med alkydmaling og rull. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Brystning	Brystningen utgjøres av et felt av veggpanelet, ca. 87 cm. høyt. Malt kjølig grå med alkydmaling og rull. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Brystningslist	Profilert "Røroslist", (se skisse). Malt mellomgrå med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Brannmur	Store skiferplater på nord og vestveggen. Platen på vestveggen kan være nyere enn den på nordveggen. Skiferplata på nordveggen er dekorert med marmorering i sort og lilla. Mønsteret, inneslutningene, fargene og tegningene i marmoreringen er av en type som var vanlig i perioden ca. 1830 -1865. Marmoreringen er meget slitt og avskallet. På vestveggen er det usikkert om det har vært tilsvarende marmorering. Overflaten på den skiferplata har bevart rester av flere fargelag.	
Brannmurlist	Enkel, profilert list. Ny. Malt hvit med alkyd som dører og dørgerikter. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Vindu	Nye. Malt hvit med alkyd. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Smyg	Nye. Malt hvit med alkyd. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Gerikt	Nye. Kannelerte. (Se skisse) Malt hvit med alkyd. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Dør	3 - Fyllingsdører. De to eldste er plassert som dører 102/101, 102/105. Disse dørene er av en type som er vanlige i perioden 1830 - 1840. Dør 102/103 og 102/104 er kopier trolig fra århundreskiftet 1800 -1900. Malt hvite med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Dørsmyg	Malt hvite med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Dørgerikt	Enkel profilert sen- empiregerikt. Nedre del er utformet som en enkel base. Basen er malt som fotlista. Malt hvite med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Fotlist	Ny. Enkel profilert. Malt rødbrun med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Gulv	Brede upløyde bord. Sprekkene mellom bordene er sparklet og kittet. Løs sparkel og kitt. Malt rødbrun med alkydmaling. Ikke tilfredstillende tekstur og materialer i overflatebehandlingen.	
Annet		

Top.nr./navn B.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården."		Bygnings- type		Våningshus		Dato	29.3.98	Side nr.	102/1
Rom nr./funksjon 102 Stue.		Bygnings- element		Tak.		Material- prøve		Snitt nr.	
Uttaksted		Lys v/koding Bleketid	Dagslys Ingen			Foto		Sign.	JBr.
Lag	Underlag	Overflatemateriale	Farge	NCS-nr.	Henviisning	Tekstur/ glans	Merknader	Fase	Datering
1	Tre	Vasket	Mørk				Taket har stått en stund før 1. malinglag ble påført.	1	
2+	Tre	Limfarge	Hvit				Diverse lag med hvit og gråhvit limfarge. Ikke mulig å registrere sammenhengen med øvrige elementer i rommet.	2+	
3+	Tre	Oljebasert maling	Hvit				Diverse lag med hvit og gråhvit oljebasert maling. Ikke mulig å registrere sammenhengen med øvrige elementer i rommet.	3+	
4	Tre	Alkydmaling	Hvit				Påført med rull	?	
Supplerende opplysninger:									

Top.nr./navn B.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården."		Bygnings- type		Våningshus		Dato		Side nr.	
Rom nr./funksjon 102. Stue.		Bygnings- element		Taklist		Material- prøve		Snitt nr.	
Uttaksted		Lys v/koding Bleketid		Dagslys Ingen		Foto		Sign. JBr	
Lag	Underlag	Overflatemateriale	Farge	NCS-nr.	Henviisning	Teksturl/ glans	Merknader	Fase	Datering
Felt A									
1	Tre	Ubehandlet	Vasket					1	1830 - 50
2	Tre	Søl og rester av limfarge	Hvit/gråhvitt <i>50mm</i>					1	1830 - 50
2	TRE							2	
3	Tre	Oljebasert maling	Sort					3	
4	Tre	Oljebasert maling	Sort					4	
5	Tre	Oljebasert maling	Mørk brun						
6	Tre	Alkydmaling	Mørk brun						
Felt B									
1	Tre	Ubehandlet	Vasket					1	
2	Tre	Oljebasert maling	Lys rød		Som brystning	Tynn	Grunning/undermaling	1	
3	Tre	Oljebasert maling	Rødbrun		Som brystning		Nesten opak mahognilasering	1	
4	Tre	Oljebasert maling	Sort					2	
5	Tre	Oljebasert maling	Mørk brun					3	
6	Tre	Alkydmaling	Mørk brun					4	
Felt C									
Følger veggfargen i alle 6 lag.									

Supplerende opplysninger:
Taklist, skisse.

Top.nr./navn B.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården."	Bygnings- type	Våningshus	Dato	29.3.98	Side nr.	102/3
Rom nr./funksjon 102. Stue.	Bygnings- element	Vegger.	Material- prøve		Snitt nr.	
Uttaksted Nordvegg.	Lys v/koding Bleketid	Dagslys Ingen.	Foto		Sign.	JBr

Lag	Underlag	Overflatemateriale	Farge	NCS-nr.	Henviisning	Tekstur/ glans	Merknader	Fase	Datering
1	Panel	Tre	Vasket				Har stått umalt i en periode før 1. malinglag	1	1830 - 50
2	Panel	Oljebasert maling	Skarp gul	Mellom S 1060 - Y10R og 1060 - Y20R		Matt	Grunning	1	1830 - 50
3	Panel	Oljebasert maling	Gul	Mellom S 1070 - Y10R og 1070 - Y20R		Penselskrift		1	1830 - 50
4	Panel	Oljebasert maling	Turkisblå			Tynn	Grunning	2	
5	Panel	Oljebasert maling	Mørkere turkisblå					2	
6	Panel	Oljebasert maling	Grønnlig turkisblå					3	
7	Panel	Oljebasert maling	Rosa			Tynn	Grunning	4	ca. 1960
8	Panel	Oljebasert maling	Rosa					4	ca. 1960
9	Panel	Oljebasert maling	Rosa					5	
10	Panel	Alkydmaling	Rosa					6	

Supplerende opplysninger:

Top.nr./navn B.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården."	Bygnings- type	Våningshus	Dato	29.3.98	Side nr.	102/4
Rom nr./funksjon 102. Stue.	Bygnings- element	Brystning og brystningslist	Material- prøve		Snitt nr.	
Uttaksted	Lys v/koding Bleketid	Dagslys. Ingen.	Foto		Sign.	JBr

Lag	Underlag	Overflatemateriale	Farge	NCS-nr.	Henviisning	Teksturf/ glans	Merknader	Fase	Datering
1	Panel	Tre	Vasket				Panelet har stått en stund før 1. malinglag.	1	1830 - 1850
2	Panel	Oljebasert maling	Lys rød			Tynn	Undermaling/grunning	1	1830 - 1850
3	Panel	Oljebasert maling	Rødbrun			Nesten opak, svakt laserende	Mahogniådring med store årer	1	1830 - 1850
4	Panel	Oljebasert maling	Lys rød			Tynn	Undermaling/grunning	2	
5	Panel	Oljebasert maling	Rødbrun			Nesten opak, svakt laserende	Mahogniådring	2	
6	Panel	Oljebasert maling	Kjøllig blågrå				Grunning?	3	
7	Panel	Oljebasert maling	Mørkere blågrå					3	
8	Panel	Oljebasert maling	Hvit					4	
9	Panel	Alkydmaling	Grå					5	

Supplerende opplysninger:

Top.nr./navn B.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården."		Bygnings- type		Våningshus		Dato	Side nr.		
Rom nr./funksjon 102. Stue.		Bygnings- element		Dører og dørgerikter		Material- prøve	Snitt nr.		
Uttaksted Dør 102/105		Lys v/koding Bleketid		Dagslys Ingen		Foto	Sign. JBr		
Lag	Underlag	Overflatemateriale	Farge	NCS-nr.	Henvi- sning	Tekstur/ glans	Merknader	Fase	Datering
1	Tre	Vasket	Mørkt					1	1830 - 50
2	Tre	Oljebasert maling	Lys gråhvit			Tynn	Grunning	1	1830 - 50
3	Tre	Oljebasert maling	Gullig grå	S 1005 - Y20R				1	1830 - 50
4	Tre	Oljebasert maling	Varm grå					2	
5	Tre	Oljebasert maling	Hvit				Grunning	3	
6	Tre	Alkydmaling	Hvit					3	

Supplerende opplysninger:

Top.nr./navn		Bygnings- type		Våningshus		Dato		Side nr.	
B.f.359. Røros. G.47/63. "Aasen Gården."				Gulv.		29.3.98		102/6	
Rom nr./funksjon		Bygnings- element		Henvi- sing		Material- prøve		Snitt nr.	
102. Stue.									
Uttaksted		Lys v/koding		Dagslys.		Foto		Sign.	
Ved Nordvegg		Bleketid		Ingen				JBr	
Lag	Underlag	Overflatemateriale	Farge	NCS-nr.	Henvi- sing	Teketur/ glans	Mørknader	Fase	Datering
1	Upløyde bord.	Tre	Vasket					1	
2	Upløyde bord.	Oljebasert maling	Lys sparkel, trolig med grunning under				Grunning/sparkel	2	
3	Upløyde bord.	Oljebasert maling	Mellomoker	Mellom S 5020 - Y60R og 4050 Y - 40R			Ikke mulig å finne sammenhengen med veggfargene	2	
4	Upløyde bord.	Oljebasert maling	Gulbrun				Ikke mulig å finne sammenhengen med veggfargene	3	
5	Upløyde bord.	Oljebasert maling	Gulbrun				Ikke mulig å finne sammenhengen med veggfargene	4	
6	Upløyde bord.	Alkyd/maling	Gulbrun					5	

Forslag til tiltak

Top.nr./navn B.f.359. Røros. G.47/63 "Aasen Gården"	Rom nr. 102	Dato 2.4.98
Bygningstype Våningshus	Funksjon Stue	Sign. JBr
Tak	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med rull. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Løs kitting mellom bordene fjernes og erstattes med linoljekitt. Store sprekker kan limes inn med tynne lister i furu eller balsa. Det skal bare limes på den ene siden av sprekken. Hele flaten grunnes med en tynn matt linoljemaling, og males ett eller to sluttstrøk med matt/halvmatt linoljemaling. Males hvit	
Taklist/gesims	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med rull. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Hele flaten grunnes med en tynn matt hvit linoljemaling. Males: Felt A: Hvit, som tak. Felt B: Undermales med lys rød og "laseres" med opak rødbrun mahognifarge for å illudere mahogni. Ingen tegninger i lasuren. Felt C. Males gul som vegger.	
Takbjelke	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med rull. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Hele flaten grunnes med en tynn matt linoljemaling, og males ett eller to sluttstrøk med matt/halvmatt linoljemaling. Males hvit som takflaten.	
Vegg	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med rull. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Løs kitting mellom bordene fjernes og erstattes med linoljekitt. Store sprekker kan limes inn med tynne lister i furu eller balsa. Det skal bare limes på den ene siden av sprekken. Hele flaten grunnes med en tynn matt linoljemaling, og males ett eller to sluttstrøk med halvblank linoljemaling. Males gul med linoljemaling. Mellom S 1070 - Y10R og S 1070 - Y20R.	
Brystning	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med rull. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Løs kitting mellom bordene fjernes og erstattes med linoljekitt. Store sprekker kan limes inn med tynne lister i furu eller balsa. Det skal bare limes på den ene siden av sprekken. Grunnes/undermales med lys rød, matt jevn oljemaling. Laseres over med rødbrun mahogni lasur. Lasuren skal ha store, stående årer. Årene skal være tynt påført med tegninger i bensort og evt. kasselerbrunt.	
Brystningslist	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med rull. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Grunnes/undermales med lys rød, matt jevn oljemaling. Laseres over med rødbrun mahogni lasur. Lasuren skal ha store, stående årer. Årene skal være tynt påført med tegninger i bensort og evt. kasselerbrunt.	
Brannmur	Rester av overmaling på brannmuren mot rom 105 avdekkes. Skader og flekker retusjeres med mager oljebasert maling slik at denne brannmuren blir stående tilnærmet i gråsjatteringer. Brannmuren mot rom 104 renses for rester av overmaling på marmoreringen. Deretter kompletteres den manglende marmoreringen slik at marmoreringen fremstår som hel. Det er viktig at dagens situasjon dokumenteres godt med foto, før rensing og komplettering.	
Brannmurlist	Rengjøres og males som dørgerikter, halvblank linoljemaling.	
Vindu	Rengjøres og males hvitt med halvblank linoljemaling.	
Smyg	Rengjøres og males hvitt med halvblank linoljemaling.	
Gerikt	Rengjøres og males hvitt med halvblank linoljemaling.	
Dør	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med alkydmaling. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Overflaten males gulliggrå med halvblank linoljemaling tilsvarende NCS S 1005 - Y20R.	
Dørsmyg	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med alkydmaling. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Overflaten males gulliggrå med halvblank linoljemaling tilsvarende NCS S 1005 - Y20R.	

Dørgerikt	Overflaten skrapes forsiktig for å bli kvitt det/de lagene som er påført med alkydmaling. Det er mulig at det ved hjelp av gode skraper er mulig å skille lagene slik at det kan fjernes jevnt ned til et av de underliggende lagene. Etter skraping slipes overgangene/kantene mellom de forskjellige lagene med sandpapir. Overflaten males gulliggrå med halvblank linoljemaling tilsvarende NCS S 1005 - Y20R.
Fotlist	Rengjøres og males grå med Oxan gulvmaling på alkydbasis. Tilsvarende NCS -S 2500 - N eller S 3000 - N
Sulv	Løs kitting mellom bordene fjernes og erstattes med linoljekitt. Store sprekker kan limes inn med tynne lister i furu. Det skal bare limes på den ene siden av sprekken. Rengjøres og males grå med Oxan gulvmaling på alkydbasis. Tilsvarende NCS -S 2500 - N eller S 3000 - N
Annet	Allt malerarbeide skal utføres med pensel. Alle farger blandes/justeres på stedet. Hvis ikke annet er angitt skal malerarbeidet utføres med halvblank linoljemaling.
Foto	

Registrering av tilstand og utseende, mandag 25 mai:

Tak / takbjelker:

- Skrapet ren for malingssjikt med rullestruktur
- Enkelte spor etter avflassing, og skraping som var pusset ned med sandpapir
- Noen sprekker og "sorte" hull
- Noe kitting og sparkling i de groveste hullene/sprekkene
- 1 strøk linoljemaling, type: Gjøko. Nuppete overflate. Malingen var uegnet til oppgaven
- Mattskjolder etter skjøter, kitting og sparkling
- Halvblank glans

Taklist / gesims:

- Mattet og pusset med sandpapir enkelte steder, ellers ingen behandlinger

Vegg:

Stående glatt panel, fallende bredder.

- Spor etter avflassing og skraping
- Noe kitting og sparkling i store srekker ,hull og riss etter skraper
- "Sorte" sprekker mellom enkelte bord
- 1 strøk grunning linoljemaling, gul oker, tilnærmet lik originalfargen
- Mattskjolding etter sparkel kitt og skjøter
- Silkematt glans

Brystning:

Utgjør som et felt av veggpanelen, ca. 87 cm høyt.

- Samme grunnbehandling og utseende som vegg
- 1 strøk grunning linoljemaling, tilnærmet lik originalfargen

Brannmur:

Ingen forandringer eller behandlinger siden NIKU`s tilstandsrapport pr. 29.03.98.
- Venstre side står med noe grønnlige malingsrester, uten spor av dekor

Brannmurlist:

Ingen forandringer eller behandlinger siden NIKU`s tilstandsrapport pr. 29.03.98.
- Tidligere malt hvit

Vindu / smyg / gerikt:

- Skrapet og pusset
- Kittet
- malt i hvit linoljemaling

Dør / dørsmyg / dørgerikt:

- Noe skraping enkelte steder
- Ellers ingen behandlinger utover NIKU`s tilstandsrapport pr. 29.03.98.

Fotlist:

- Noe pussing enkelte steder
- Ellers ingen behandlinger utover NIKU`s tilstandsrapport pr. 29.03.98.

Gulv:

Ingen forandringer eller behandlinger siden NIKU`s tilstandsrapport pr. 29.03.98.

Bjørn Aasen (eier) m.fl. forberedende arbeidsoperasjoner:

Tak / takbjelker:

- Kjemisk malingsfjerning med Duxola, 1 lag fjernet
- Skraping
- Pussing sandpapir m/plansliper, grad 40 - 120 papir
Håndsliping

Taklist:

- Håndsliping sandpapir, grad 80 - 120 papir

Vegger:

- Skraping (Duxola fjernet for mye)
- Pussing m/plansliper, grad 80 - 120 papir
Håndsliping

Brystning:

Som vegg

Brystningslist:

- Håndsliping, grad 80 - 120 papir

Vinduer:

- Skraping
- Pussing sandpapir, grad 80 - 120 papir

Malermester Einar Syrstad`s forberedende arbeidsoperasjoner

Tak / takbjelker:

- Håndpussing sandpapir, grad 120 papir
- Noe kitting og sparkling
- 1 strøk hvit linoljemaling

Vegg:

Samme grunnbehandling som tak.

- 1 strøk gul oker linoljemaling, tilnærmet lik originalfargen

Brystning / brystningslist:

Samme grunnbehandling som tak.

- 1 strøk engelskrød linoljemaling, tilnærmet lik originalfargen

Stipendiatens arbeidsprosess og behandlinger:

Tak:

- Håndpussing med sandpapir for å fjerne knupper og rusk i tidligere maling.
- Kitting i de groveste hull og sprekker, linoljekitt. (Snekker hadde først satt limt inn fliser i de bredeste sprekene.)
- Flekking av kitting med linoljemaling
- Flekking av mattskjolder og dårlig dekkende felter fra forrige strøk, i hele taket.
- Ett toppstrøk i ren hvit linoljemaling.

Malingen var hvit uten noen form for brekking.

Lagde på forhånd prøveoppstryk på blank linoljemaling i forhold til kritt - talkum - terpentin, og nedmattingsgrad og egenskaper.

Matterte malingen med talkum: 5l linoljemaling - 4 dl talkum

Resultat:

Malingen fremstår i en jevn, halvblank glans.

Malt med tynne strøk, med de karakteristiske penselsporene etter fordrivning.

Tydelige spor etter trestruktur, slitasje og treets naturlige aldring, samtidig som jeg med nødvendig kitting har fjernet "sorte" og dominerende hull.

Taklist:

- Mattet ned og håndslipt med sandpapir
- Malt 2 strøk i brystningsfarge
- Ådring og videre behandling som brystning

Resultat som brystning

Vegger:

- Håndpussing med sandpapir for å fjerne knupper og ujevnheter
- Noe kitting
- Flekking linoljemaling over kitting
- Flekking linoljemaling over mattflekker i bunnfargen, som var noe gråere og "døere" okerfarge
- Maling ett toppstrøk med en lysere og mere intens gulokerfarge

Pigmenter:

- kromgult
- sinnoberrødt
- rå terra
- zinkhvitt

Dette er laserende pigmenter, som gir en slags gjennomskinnelighet av underlaget, og en helt spesiell intensitet i fargen, uten at den er direkte laserende. (Se eget avsnitt i "Laserende pigmenter.")

Malingen legges på i et tynt lag.

Mattert ned med kritt

- "Glanset opp" malingen til en ønsket halvblank/matt glans, med linolje og terpentin, i forholdet 1 : 8

Resultat:

Veggen fremstår i en halvblank/matt glans

Tydelige, karakteristiske penselspor etter fordrivning

Tydelig spor mellom bordene, spor og merker etter aldring og slitasje av treet, uten dominerende huller som er kittet

Brystning/ brystningslist:

- Mattslipning med sandpapir for å fjerne knupper og ujevnheter i malingen
- Nødvendig kitting
- Brøkking av engelskrød linoljemaling etter orginalfarge

Pigmenter:

- engelsk rød
- sort
- oker
- grønn umbra

Mattering med kritt til et godt halvmatt underlag for østerdals-ådring

- Noen dråper kobolt-sikkativ
- Flekking av kitting, linoljemaling
- Flekking av mattskjolder
- Toppstrøk engelskrødt
- Østerdalsådring:

Åretegningsfarge laget i en blanding grunnmaling - linolje 1 : 5 + terpentin
Tilført mye kritt, for at tegningene skal "stå."

Pigmenterte med elfenbenssort, som er et laserende pigment
(Teknikk er beskrevet i eget avsnitt)

Resultat:

Brystningen fremstår i en halvblank glans, og en ensartet glans over hele flaten, med og uten åretegninger
Østerdalsådringsmønster. Nærmere beskrevet i eget avsnitt.)

Dører:

- Malingsfjerning / skraping / pussing med sandpapir (Egen problemstilling beskrevet i eget avsnitt.)
- Noe sparkling med oljesparkel etter skraping etter avdekking for å jevne ut overgangene. (Døren var grunnet først.)
- Noe nødvendig kitting
- Brekke maling, mattering til halvblank med kritt/talkum
 - Pigmenter:
 - hvit (zink/titan)
 - oker
 - grønn umbra
 - brent umbra
- Flekket/ overmalte sparkel og kitt
- Flekket mattskjolding
- Toppstrøk
- Malte "dørbeslag" rundt dørhåndtaket i sort, etter avdekket orginal

Resultat:

Dørene fremstår i halvblank glans, med de karakteristiske penselspor etter tynne påførte strøk og fordrivning.
(De forskjellige behandlingsmetoder og resultater er beskrevet i eget avsnitt.)

Golvlist:

- Håndslipt og nedmattet med sandpapir for å fjerne knupper og ujevnheter
- Malt 2 strøk i samme maling/farge som dørene

Resultat:

Fremstår i en jevn halvblank glans

Østerdalsådring:

Ved ådringen av brystningen på Aasen-gården, var den minimalt av dokumenterte forbilder.

Det fantes et bord, som var blitt byttet ut i et hjørne, pga. tidligere råteskader. Jeg var dessuten på en befarings i distriktet, bl.a. på Holm gård, hvor det finnes mange eksempler av samme type dekor, fra samme tidsperiode. Her fant jeg flere gode forbilder.

Tradisjonen til denne type dekorasjoner, har røtter langt tilbake.

Fra Europa og "by-håndverket" var imitasjon av edle tresorter og marmorert en svært utviklet imitasjonskunst. Håndverket og kunsten kom oppover til Norge og dalførene med håndverkerne, som hver og en hadde sine egne tolkninger og personlig preg på disse imiteringene.

Etterhvert utviklet det seg til en egen dekorasjons-, kunst- og håndverksuttrykk, som faktisk overgikk selve imitasjonskunsten.

Det har vi eksempler på nettopp her, hvor Østerdalen har sin egen type Mahognyådring.

Teknikk:

Tegningene foregår på forholdsvis tørr bunn, og skal ikke fordrives.

Lasuren/malingen må ikke være så tynn at den flyter isammen, strekene skal "stå", og derfor bør man bruke en del fyllstoff.

Med en tørr og "stiv" pensel påføres et visst underlag, og der hvor kjernen skal ligge, bør det være tørt, og også lysere enn på sidene.

Med en "tørr" flatpensel, tegnes årene, i en jevn kontinuerlig bue/runding. Det er viktig å ikke stoppe.

Kjernene tegnes enten som pyramider, eller med kjernen midt på bordet.

Det finnes flere typer, f.eks. liggende, som en kontinuerlig "S", på tvers av treet for å illudere finer, osv.

Frihåndsdekor

Dekoren og fargesettingen dateres å blitt utført rundt 1830 - 40 årene. Den typisk klassistiske dekoren som er avdekket og rekonstruert oppunder taklisten, kan dateres til ca. 1800-1810, men med Røros' mer avsidesliggende beliggenhet, kom nok motetrendene litt senere hit, enn andre steder av landet.

Den klassistiske frihåndsdekoren som er avdekket over dørene, finner man ikke igjen på nordveggen hvor det er laget malingstrapp. Med henvisning til boken "Fredede hus og anlegg 3 - Røros bergstad," hvor det står om de store ombyggingene på 1850-tallet, antar jeg at dekoren/materialene fra 1830-40 tallet er gjenbruksmaterialer som ble benyttet om igjen ved den store ombyggingen. Dette kan også antas pga. storforskyvning i mønsteret.

En annen mulighet er at frihåndsdekoren faktisk har vært opprinnelig i dette rommet, og at det ikke er gjenbruksmaterialer, men at bare nordveggen er ny, evt. nye materialer fra ombyggingen på 1850-tallet.

Dekoren er malt på frihånd, men har nok sjablon som forbilde.

Teknikk:

Bunnfargen på originalen er en gammel og slitt maling, med et litt laserende toppstrøk, noe som dermed gjør det umulig å etterligne fargen eksakt.

Etter å ha tegnet mønsteret av på en blank folie, perforerte jeg mønsteret med en nål.

Overførte dermed mønsteret på underlaget med en stoffpose med kritt.

Mønsteret var helt enkelt avtegnet, kun med retningslinjer og punkter.

Ved en frihåndsdekor, er det viktig å ha en ledig hånd ved malingen, og ikke henge seg opp i detaljer, som bare vil begrense ledigheten.

Malte med mårhårspensler, og malerstav.

Malte først den røde fargen

Pigmenter:

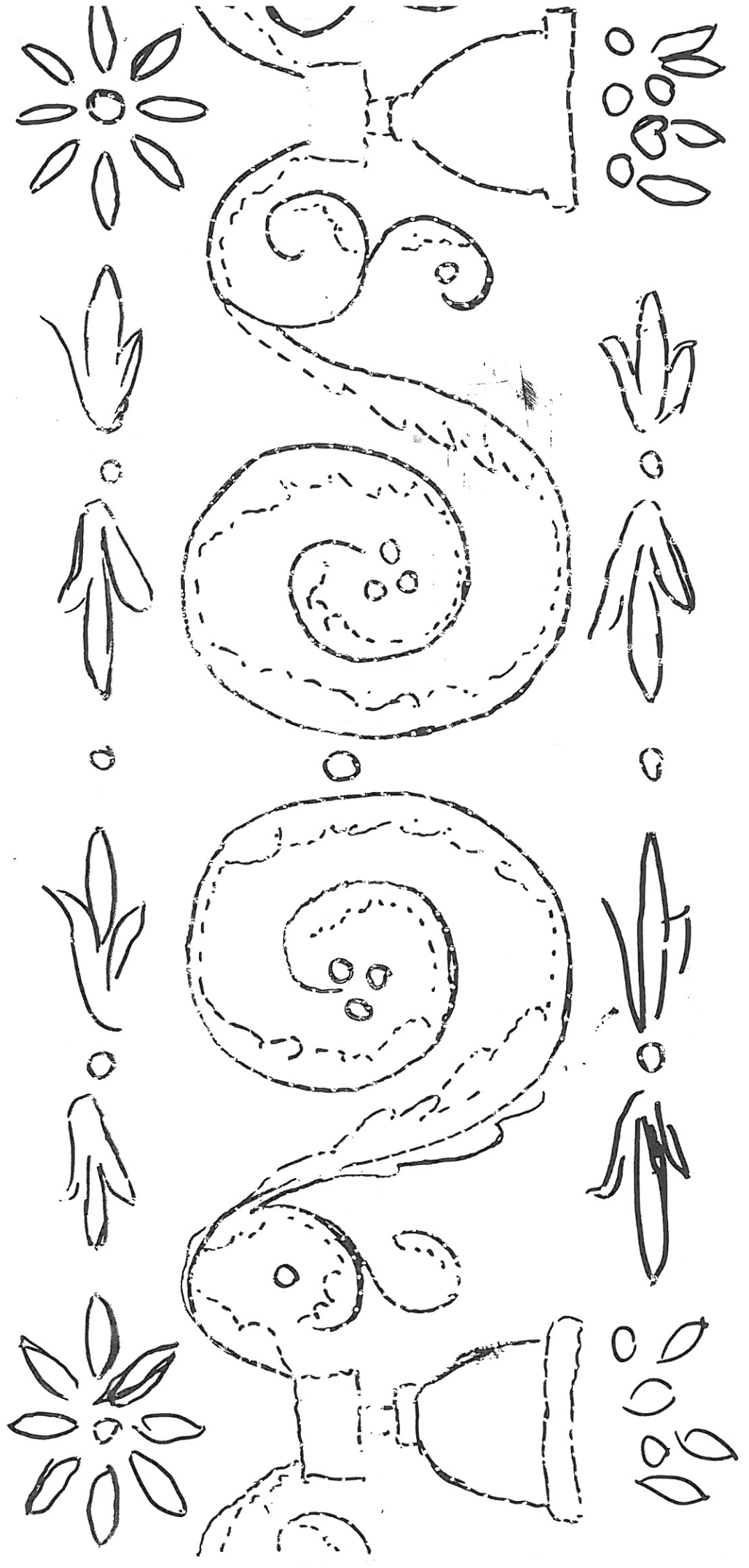
- krapplakk
- lys oker
- kromgul
- noe hvitt og sort

Malte skygger og streker i sort.

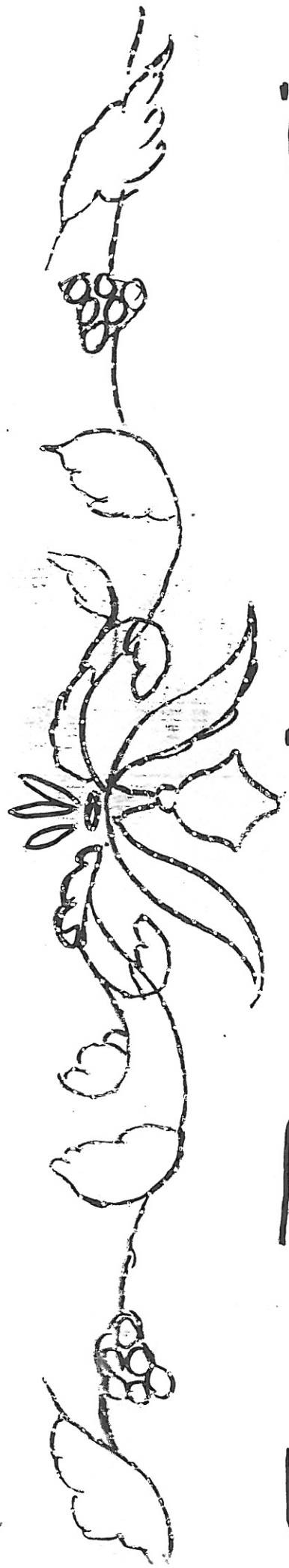
Lys-skygge på vasen i lys oker / hvit

Sterkere rødt i rødfargen, men med forsterket av ren krapplakk

Grønn dekor: - pariserblått
- lys oker

Key

19

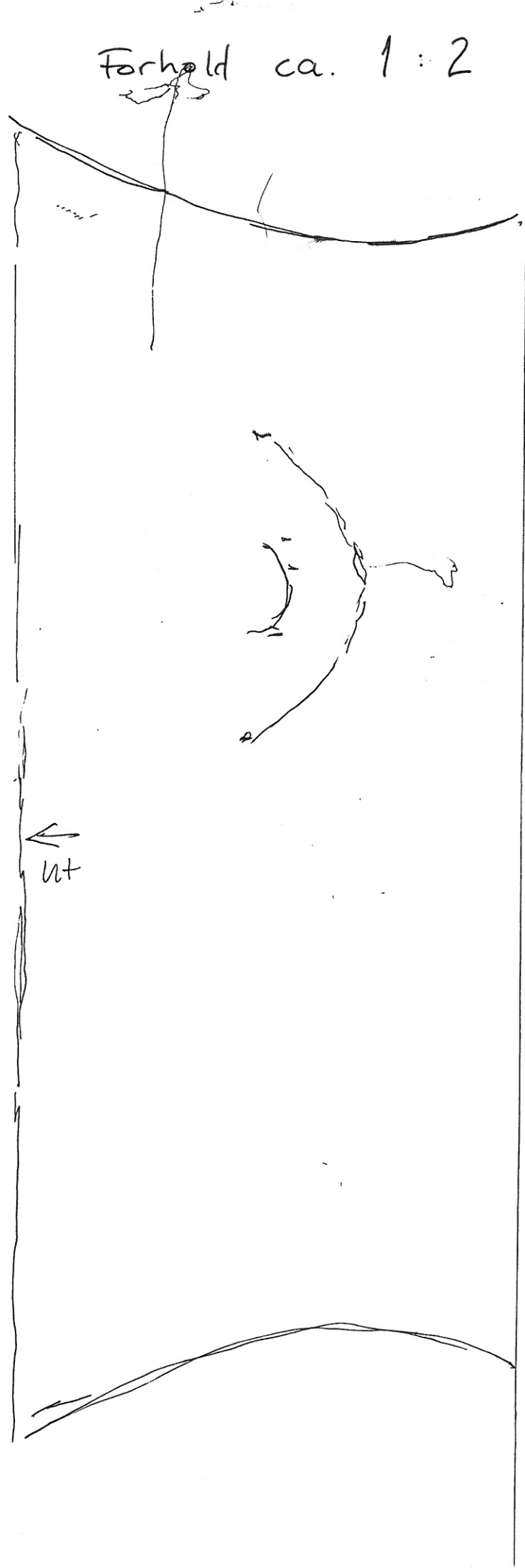
11

11

11

Dørbeslag

Forhold ca. 1:2

←
ut

Tillaging av linoljemaling:

Tørrpigmentet blandes i et spann med olje, veldig sparsommelig. Med en elektrisk drill blandes dette sammen til en svært hard klump. (Derfor veldig viktig å ikke bruke for mye olje her, siden pigmentene da ikke vil rives på samme måten.)

Etter en stund med drillen, vil klumpen løses opp, og bli som en pasta. Deretter kan man tilføre mere olje, og/eller terpentin og fyllstoffer.

Fyllstoffene (kritt, talkum, dolomitt, tungspat, m.fl.) tilføres for å gi malingen forskjellige egenskaper som:

- nedmatting, "fylle" malingsfilmen så den står bedre, gjør den billigere, kan binde ingrediensene bedre sammen osv.

Fyllstoffene bunnfaller ganske fort, og for å få en jevn glans, er det viktig å røre om ofte.

Om man ønsker hurtigere tørk, brukes sikkativer, eks. Kobolt. (Maks 2 %.)

Brekkfargene lager man i mindre formater, og kan enten legges i bløt i W.S. over natten,, eller kan med en palettkniv/kittsparkel blande/gni linolje og pigmenter sammen på et hardt underlag.

På en glassplate er det fint å knuse pigmenter med en løpe.

Maleteknikk:

Linoljemaling skal påføres i svært tynne strøk.

Dette fjerner muligheten for ujevn glans (Blankt på steder med tykke sjikt), gir en hurtigere tørk, får fram de karakteristiske og pene penselsporene etter fordrivning, og er av tekniske grunner riktig for underlaget og oppbyggingen av malingslag.

Talkum:

Talkum er effektivt som matteringsmiddel, men ved store mengder "hvitner" den fargen på malingen, og er derfor best å bruke på lyse/hvite underlag. Gir et litt kornete inntrykk på malingsfilmen.

Kritt:

Kritt er meget bra som matteringsmiddel.

Det mister all dekkeevne i olje, og etter min erfaring hvitner den ikke malingen på samme måten som talkumet.

Med bruk av kritt, kan man totalt fjerne all glans fra linoljen, til en fullstendig dødmatt glans.

Laserende pigmenter og maling:

Både innen dekorasjonsmaling og i flatemaleriet, er disse gjennomskinnelige pigmentene blitt brukt som en bevisst teknikk i malerhåndverket.

Disse pigmentene blandet i maling gir en opak/dekkende flate i første øyekast, men ved nærmere ettersyn er det mulig å skimte underfargen igjennom.

Flaten skal ikke være stripete/gjennomsiktig som lasurmoten vi har idag, men det er lysets brytning mot hvert pigment i overflaten, som gir gjennomskinneligheten.

Dette gir flaten og fargen en helt spesiell intensitet og fargestyrke, som det ikke er mulig å oppnå med helt dekkende, døde flater.

F.eks. i ådringstradisjonen bygget man opp malingsfilmen/fargene ifra en oker grunning, deretter en kald blåaktig hvitfarge, som underlag for den mørke engelskrøde mahognyfargen, med laserende pigmenter.

Dette ga en intens, sterk rødfarge, som man jo finner i ekte treverk.

Alternative behandlinger og utprøvinger på dørene:

Alternativ 1:

Fjernet absolutt all maling på døren.

Alle flater og profiler ble rensset helt ned til treverket.

Dette krever svært lang tid og tålmodighet, og fører faktisk til endel ekstra arbeid i oppbyggingen av en ny malingsfilm.

- Fjerning av maling med kjemisk malingsfjerner, Duxola.
Minst 3-4 ganger, for å komme helt ned
- Skrapte med malingsskrape i herdet stål på flatene.
- Grunnet døren
- Flekksparklet døren 1 gang i de groveste hull og spor etter skraping
- 1 gang helsparkling, oljesparkel
- 2 heloppmalinger
- Toppstrøk

Alternativ 2:

Fjerning av all maling kun i profilene rundt speilene.

Ellers bare pussing med sandpapir.

Dette medfører mye mindre arbeid, selv om jo hovedtyngden av arbeid av malingsfjerningen i alt. 1 jo ligger i profilen.

Man slipper mye arbeid som grunning og sparkling og oppbygging av malingssystemet.

- Malingsfjerning i profilene. Duxola 3-4 ganger
- grunning av bart treverk
- Noe sparkling og kitting
- 2 g. flekking av sparkel, og flekking av mattskjolding
- Toppstrøk

Alternativ 3:

Kun lett pussing med sandpapir, og skraping av løs maling.

- Skraping og pussing med sandpapir
- Flekkgrunning på evt. bart treverk
- Nødvendig kitting (sparkling)
- Flekkgrunning på kitt
- Flekking på mattskjolder
- Toppstrøk

Resultat:

Alternativ 3 var den klart enkleste og raskeste.

To store bakdelar er:

- De flotte profilene som er helt gjengrodd av maling, kommer ikke til sin rett, og hele døren ser "nøyaktig og slurvete ut."
- Når døren med så mange tverrgående bord og skjøter får for mange malingsstrøk, oppstår det spenninger i malingsflaten pga. bevegelser i treverket, som dermed fører til oppsprekking og avflassing.

Alternativ 1 medfører et svært omfattende arbeid, som jeg ikke egentlig synes at man får uttelling for.

- Det gir bare et enda mer omfattende etterarbeid
- Døren ser ikke nevneverdig mye penere ut etterpå
- Man fjerner alle spor og tidligere malinger og farger, noe som jo er interessant å bevare for ettertiden.

Alternativ 2 vil jeg konkludere med som en god løsning, om man har den ekstra tiden og midlene til gjennomføring.

- Det medfører ikke spesielt mer etterarbeid
- Dørens pene profiler kommer for sin rett.
- Man fjerner tykke lag med maling der hvor de som oftest lagger i tykkeste lag og lager størst problemer.

Allikevel er dette ikke noe å anbefale i verneverdige hus, hvor bevaring for ettertiden er spesielt viktig.

Linoljemaling til bruk ved bevaring av verneverdige bygninger.

Etter bruk og erfaringer med linoljemaling gjennom stipendiatperioden vil jeg her komme med en kort redegjørelse for min mening om linoljemaling som malings produkt.

På grunn av en del følelser og ugjennomtenkte meninger, vil jeg dele bruken av linoljemalingen opp i to deler:

Del 1: Linoljemaling ved bruk på verneverdige og historiske bygninger og materialer.

Del 2: Linoljemaling som et egendefinert malingsprodukt.

Ved restaurering av verneverdige trebygninger og andre objekter, kommer linoljemaling naturlig til sin rett, både når det gjelder struktur og historisk gjenskapning, og den er et velkjent produkt med generasjoners erfaringer.

Når man setter linoljemaling i denne sammenheng, vil jeg si at dette er det eneste alternativ til malerteknisk behandling.

Det som i midlertidig er et problem med linoljemalingens status i forhold til verneverdige bygninger, er at vi opplever til stadighet at de argumenter som ligger til grunn for vernetanken og gjenskapning blir brukt, også i forhold til nye underlag.

Dette uten tanke på de problemer og svakheter som linoljemalingen faktisk har. Dette være seg linoljeblanding, krittning, skjolding og kortere levetid i forhold til noen moderne malingssystemer.

Det som gir linoljemalingen særpreg og personlighet, er penselstruktur, aldrende utseende og nettopp disse slitte overflatene.

På grunn av regelverk og lovpålagte kriterier for malingens levetid og garantiordninger i forhold til dette, er det vanskelig å sette dette inn i en moderne håndverksmessig bruk.

Ved restaurering og gjenskapning av bygninger og interiører ser vi på flere prosjekter, at de tradisjoner som ligger i håndverkerens behandling av materialer og påføring av materialene, blir tilsidesatt, ved at man velger enkle løsninger som det å kjøpe ferdigproduserte linoljemalinger.

Fokus blir satt mer på produktet linoljemaling, enn helheten i gjenskapningen. Det er i orden at en amatør eller lite utdannet person utfører gjenskapningen, bare det blir brukt "linoljemaling."

Det er vanskelig å få forståelse for den håndverksmessige verdi, når det gjelder det gjelder rekonstruksjon og gjenskapning.

Vi ser stadig at det blir fokusert på materialet, og ikke på selve kunnskapen og den utførende håndverkeren.

Jeg mener at skal rekonstruksjon av malingsstruktur og malingens innhold ha noen mening, må de erfaringer som håndverkerne hadde, ligge til grunn for rekonstruksjonen.

Forklarende tekst til foto fra

Hovedoppgave på Aasengården, Røros

- 1) Oversiktsbilde over nord-østre hjørne.
Slik det sto da jeg overtok etter M.m. Einar Syrstad
- 2) Oversiktsbilde over nord-vestre hjørne.
- 3) Mattskjolding av sparkel kitt eller treverk.
- 4) Innlimt flis i taket.
Slike sprekker ble kittet, for å unngå "gapende", sorte hull i flaten.
- 5) Malingstrapp på brystning.
- 6) Malingstrapp på vegg.
- 7) Marmorert brannmur, med stor avflassing.
- 8) Avdekking av klasisistisk frihåndsdekor.
- 9) Avdekking av "dørbeslag" malt i sort.
- 10) Brystning etter flekking.
Nordveggen med malingstrappene.
- 11) Malingstrapp dør.
- 12) Dør, -Alternativ 1: fullstendig malingsfjerning på hele døren.
- 13) Dør, -Alternativ 2: kjemisk malingsfjerning kun i profilene rundt speilene.
Kun pussing på flatene.
- 14) Dør, -Alternativ 3: Bare pussing med sandpapir, og skraping av løs maling der det er behov.
- 15) Taket ferdig malt.
- 16) Østerdalsådring.
Forbilde hentet fra Holm gård.
Ådringen utført ifra samme tidsperiode, jeg brukte den dermed som forbilde til brystningen i Aasen gården.
- 17) Orginalt bord fra brystningen i Aasen-gården, skiftet pga. råteskader.
Orginal i sammenligning til min rekonstruering.

- 18) Blanding av farge til frihåndsdekoren.
Bl. a. krapplakk, oker og hvit.
Palettkniv og paletten.
- 19) Frihåndsdekoren ferdig malt og skyggelagt over dørene på vestveggen.
- 20) Helhetsinntrykk av hele veggen:
Brystning m/ østerdalsådring, veggen, frihåndsdekor oppunder taket, og døren.
- 21) Frihåndsdekoren, Orginal og rekonstruksjonen.
Orginalfargene var svært nedmattet og bleket.
Nymalingen viser derfor en mye friskere og klarere fargeholdning.
- 22) Nærbilde av grønn frihåndsdekor.
- 23) Brystning ferdig ådret i østerdalsstil.
- 24) Brystning ferdig ådret i østerdalsstil.

Hovedoppgave Aasengården på Røros.

Hovedoppgave: Aasengården Røros

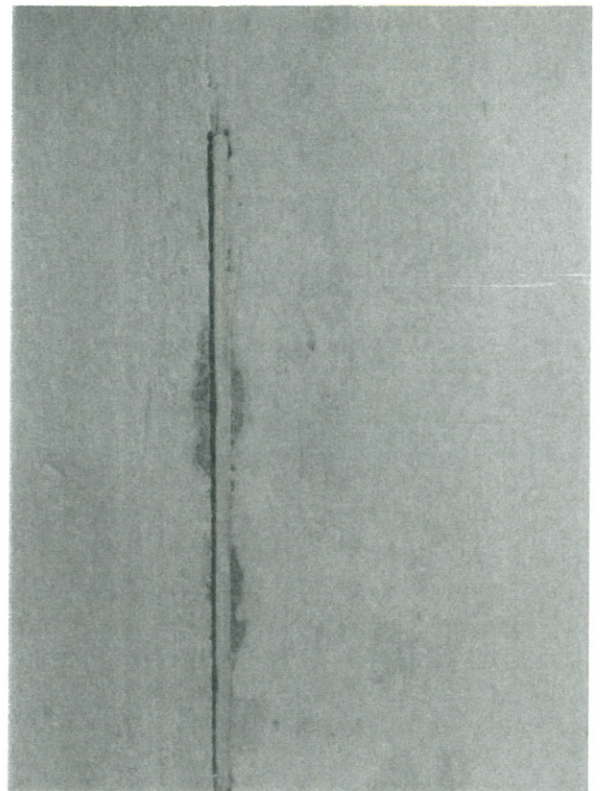
Bilde 1

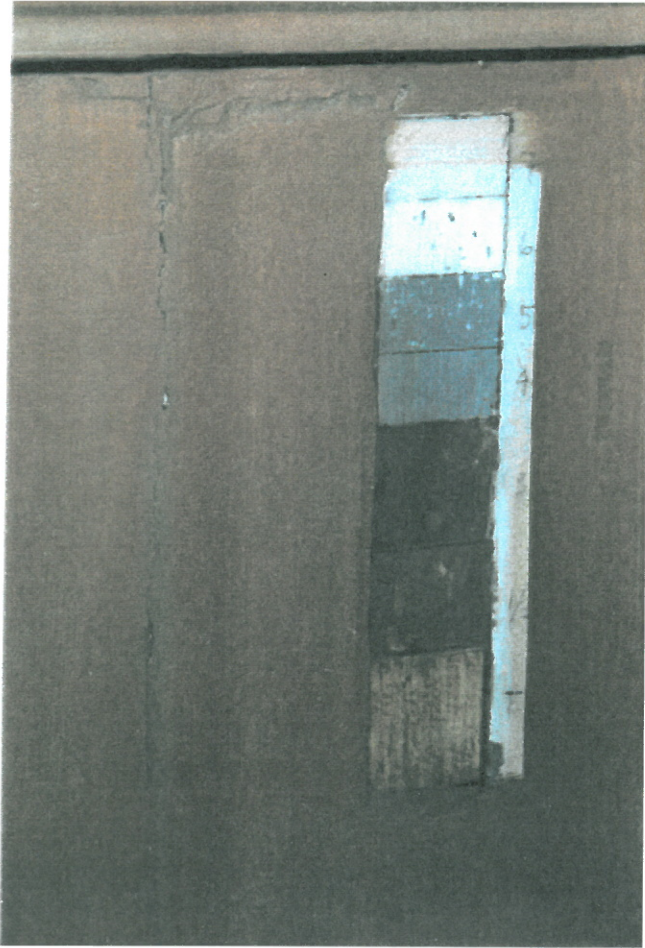
Bilde 2

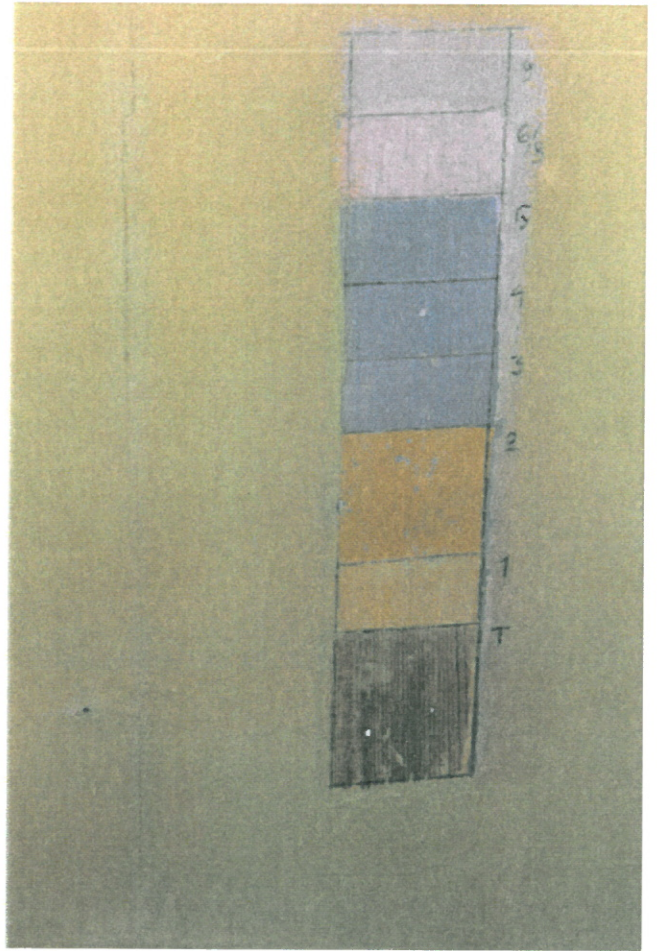
Bilde 3

Hovedoppgave: Aasengården Røros

Bilde 5

Bilde 6

Bilde 7

Hovedoppgave: Aasengården Røros

Bilde8

Bilde 9

Bilde

Hovedoppgave: Aasengården Røros

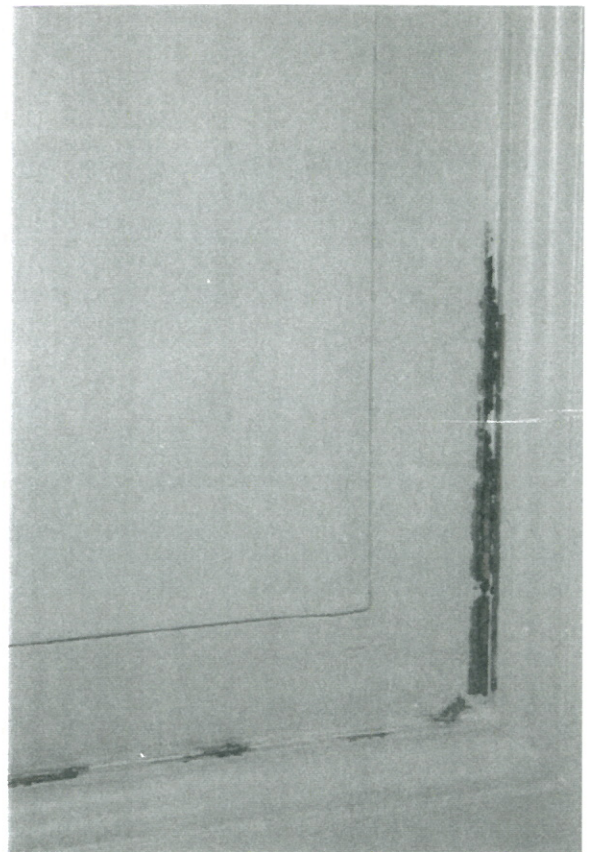
Bilde 11

Bilde 12

Bilde 13

Bilde 14

Hovedoppgave: Aasengården Røros

Bilde 15

Bilde 16

Hovedoppgave: Aasengården Røros

Bilde 17

Bilde 18

Bilde 19

Hovedoppgave: Aasengården Røros

Bilde 20

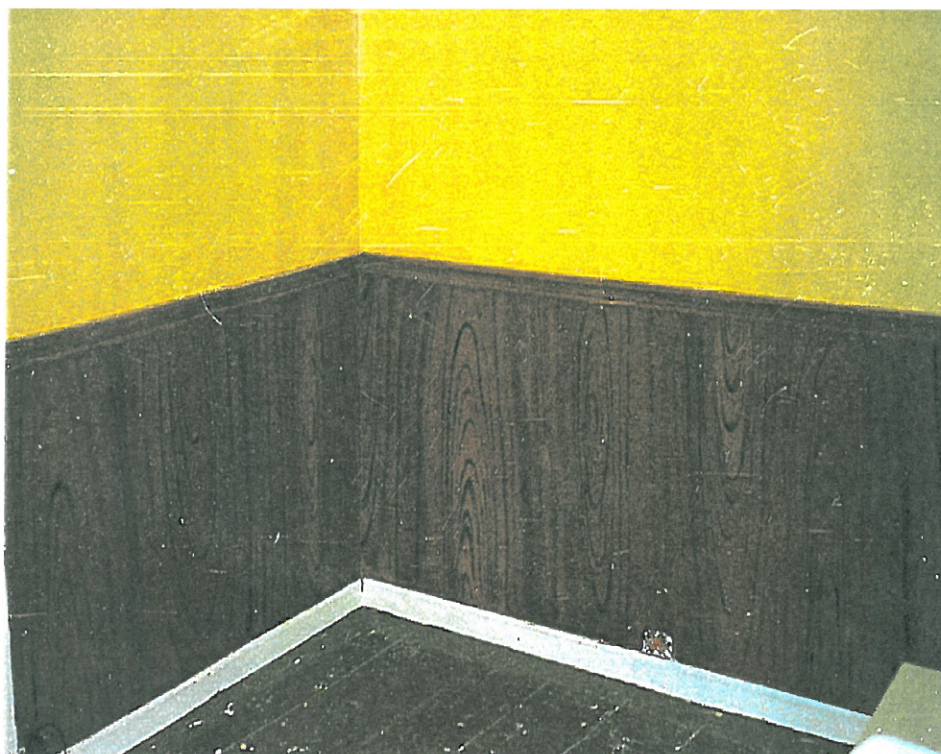

Bilde 21

Bilde 22

Hovedoppgave: Aasengården Røros

Bilde 23

Bilde 24

TIMELISTE

Uke 22: AASEN - GÅRDEN

Ant. timer Ant. timer
dekket av bet. av
håndverksreg. prosjekte

Mandag 25 mai:

Kjøring Hamar - Røros 3 t
Innkvartering og innstallering
Befaring med Jon Brønne
Skrev rapporter og registrering av overflatene
Pusset tak, vegger, brystning og listverk med
sandpapir pga. knupper/ujevnheter 10 t

Tirsdag 26 mai:

Kosting for støv
Kitting av tak og vegger
Flekking av mattflekker
Fotodokumentasjon 10 t

Onsdag 27 mai:

Blandet takmaling
Flekket tak
Skrapte dør
Prøvde Duxola malingsfjerner på dørprofilen 10 t

Torsdag 28 mai:

Skrapte ferdig dør
Malingsfjerner på dørprofilen
Grunning av dørene 10,5 t

Fredag 29 mai:

Blandet takmaling med talkum
Malte gulvlist
Brakk dørfarge
Malte takfelter
Sparklet dører 9,5 t

